

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ПРОГРАМА
вступного іспиту в аспірантуру
зі спеціальності
025 «Музичне мистецтво»

Харків, ХДАК, 2018

Пояснювальна записка

УДК 78.03(079.1)
П 78

Друкується за рішенням ради факультету
музичного мистецтва
Харківської державної академії культури
(Протокол № 9 від 26 квітня 2018 р.)

Рекомендовано кафедрою теорії та історії музики
(Протокол № 9 від 10 квітня 2018 р.)

Укладачі:

Шейко В. М., докт. іст. наук, проф.;
Польська І. І., докт. мистецтвозн., проф.;
Рощенко О. Г., докт. мистецтвозн., проф.

Під науковою редакцією В. М. Шейка

П78 Програма вступного іспиту в аспірантуру зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» / Харків. держ. акад. культури ; [уклад.: В. М. Шейко, І. І. Польська, О. Г. Рощенко; під наук. ред. В. М. Шейка]. — Харків : ХДАК, 2018. — 51 с.

Програма вступного іспиту в аспірантуру зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво», галузі знань 02 «Мистецтво».

Для науковців, викладачів, аспірантів, працівників галузі мистецтвознавства.

УДК 78.03(079.1)

© Шейко Василь Миколайович, 2018
© Польська Ірина Іллівна, 2018
© Рощенко Олена Георгіївна, 2018
© Харківська державна академія культури, 2018

Програма вступного іспиту в аспірантуру призначена для здобувачів наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво», які вступають в аспірантуру з означеної спеціальності. Мета програми — надати методичну допомогу майбутнім аспірантам і здобувачам у підготовці до вступного іспиту в аспірантуру.

Здобувач має виявити на вступному іспиті з музикознавства високий рівень загальнотеоретичної та професійної підготовки, знання історії української та європейської музики, теорії музики, гармонії, поліфонії, аналізу музичних творів, музичної естетики, історії та теорії музичного виконавства тощо.

Програма базується на змісті навчального плану спеціальності «Музичне мистецтво». В основу програми покладені основні теми курсів «Історія світової музики», «Історія української музики», «Семінар сучасної музики», «Поліфонія», «Гармонія», «Аналіз музичних творів», «Музична естетика», «Методологія сучасної музичної педагогіки», «Музична інтерпретація», які узагальнюють проблематику історії музики, теорії музики, філософії музики, музичного виконавства та окреслюють перспективи розвитку сучасної музичної думки. Виокремлені з них для вступного іспиту теми надають можливість перевірити рівень професійної компетентності вступника до аспірантури, глибину його теоретичної підготовки з проблем музичного мистецтва, зокрема — оволодіння базовими знаннями з історії та теорії музики, усвідомлення особливостей історичного розвитку музики та формування її теоретичних систем, закономірностей музичної творчості і музичного виконавства, специфіки музичних стилів і жанрів; створення чітких уявлень про специфіку музики як виду мистецтва та її семантику, про творчий доробок композиторських шкіл, напрямів, окремих митців; про особливості виконавської творчості, методів і шкіл виконавства, виконавських стилів, про специфіку музичної інтерпретації та текстології, тощо.

Дана програма ґрунтується на загальноприйнятому принципі визначення у структурі музичного мистецтва та музичної науки історичного, теоретичного та виконавського аспектів, а також відповідає фундаментальним напрямам сучасного музикознавства (історико-стильовому, історико-біографічному, жанрово-стильовому, теоретико-композиційному, виконавсько-інтерпретаційному, тощо).

Рівень знань, який має продемонструвати здобувач на вступному іспиті в аспірантуру, не обмежується колом питань, визначених у програмі. Він також має вільно орієнтуватися в фаховій літературі з теми

свого дисертаційного дослідження, знати історію і сучасний стан розвитку досліджуваної проблематики, мати власну концепцію її майбутнього наукового вирішення.

Тематичний план

Розділ 1. Історія музики. Світовий та вітчизняний досвід розвитку музичного мистецтва.

- 1.1. Музичне мистецтво Європи: історія та сучасність.
- 1.2. Історія української музики.

Розділ 2. Теоретичне музикознавство.

- 2.1. Поліфонія як тип музичного мислення.
- 2.2. Гармонія як галузь музичної науки та практики.
- 2.3. Музичний твір як об'єкт музикознавчого аналізу.
- 2.4. Музична естетика: теоретичні засади та етапи розвитку.

Розділ 3. Історія та теорія музичного виконавства.

- 3.1. Текстологічно-стильові аспекти музичного виконавства.
- 3.2. Музична інтерпретація у виконавській творчості.

Зміст

Розділ 1. Історія музики: світовий та вітчизняний досвід розвитку музичного мистецтва

Тема 1.1. Музичне мистецтво Європи: історія та сучасність

Музична культура античності. Проблеми музичного мистецтва та антична філософська думка. Піфагорейська школа як базис музичної теорії. Становлення ладової системи античності. Музичне мистецтво та античний театр.

Музичне мистецтво Середньовіччя. Розвиток музичної думки середньовіччя. Духовні жанри в історичному розвитку музичної культури. Становлення ранніх форм поліфонічного мислення. Формування ладової модальної системи в середньовічній Європі.

Музичне мистецтво Відродження та його характерні риси. Нове ідейно-філософське мислення, його вплив на розвиток музичної культури. Поліфонічне мислення Відродження.

Нідерландська школа суворого поліфонічного письма. Творчій доробок Орландо Лассо. Римська поліфонічна школа. Творчість Дж. Палестріни. Кристалізація жанру меси.

Історичні передумови народження опери. Театральні жанри та інсценізовані дійства епохи Відродження. Італійський мадригал і мадригальна комедія. Флорентійська «камерата» і створення перших опер. (Dramma per musica). Опера творчість К. Монтеверді. Роль К. Монтеверді в історії оперного мистецтва.

Стилістичні ознаки музичного мислення бароко. Образна система та художня модель буття.

Італійські оперні школи XVII ст. Римська оперна школа. Венеціанська оперна школа. Перший публічний оперний театр.

Творчість Г. Персела і англійська барокова опера XVII ст.

Історико-культурні витоки французької опери та поетика класицизму. Музичний театр Ж.-Б. Люлі. Лірична трагедія Люлі.

Опера-seria та її історична роль. Формування жанрової специфіки опери-seria в творчості композиторів неаполітанської оперної школи. Народження вокального оперного стилю *bel canto*.

Розвиток музичного інструменталізму в західноєвропейській музиці XVII – 1-ї пол. XVIII ст. Формування інструментальних концертних жанрів в творчості А. Кореллі, Дж. Тартіні, А. Вівальді. Розвиток органного мистецтва в творчості Дж. Фрескобальді, Д. Букстехуде, Й. С. Баха. Фуга як провідний жанр поліфонічного мислення. Жанри сюїти, *sinfonia* доби бароко.

Творчість французьких клавесиністів (Фр. Куперен). Клавірне мистецтво Д. Скарлатті. Старовинна соната.

Історичне значення творчого доробку Й. С. Баха і Г. Ф. Генделя. Жанрова палітра творчості Й. С. Баха. Поліфонія вільного стилю та її прояви в творчому доробку Й. С. Баха. Пасіони та Висока меса Й. С. Баха. «Добре темперований клавір». Й. С. Бах і нові аспекти сучасного бахознавства. Творча спадщина Г. Ф. Генделя. Опера творчість Генделя. Ораторії і інструментальні твори Г. Ф. Генделя.

Оперна реформа К. В. Глюка. Принципи взаємодії музики та слова, музики та драми в оперному мистецтві XVIII ст.

Італійська опера-buffa: ознаки жанру. «Служниця-господиня» Дж. Перголезі. Опера-buffa під впливом сентименталізму. «Добра дочка» Н. Піччіні. «Війна» глюкестів та піччіністів.

Театральні баталії в Парижі XVIII ст. «Війна буффонів». Оперні ідеї та творча практика Ж.-Ж. Руссо. «Сільській чаклун» Руссо – пер-

ший зразок французької комічної опери. Характерні риси французької комічної опери епохи Просвітництва.

Австрійський та німецький зінгшпіль. Народні та професійні, національні та іноземні витоки зінгшпілю. Характерні ознаки зінгшпіля відносно інших різновидів комічної опери XVIII ст.

Музичне мистецтво класицизму: витоки, ідейно-філософська основа, образна система, провідні музичні жанри. «Чутливий стиль». Діяльність представників мангеймської школи.

Історичне значення віденської класичної школи. Ідейно-філософська концепція віденського класицизму. Становлення та розвиток симфонізму в творчості віденських класиків.

Шляхи становлення класичної симфонії. Семантичний зміст жанру симфонії. Симфонія і опера. Музична мова симфонії класичної доби. Принципи побудови класичного симфонічного циклу та сонатного *allegro*. Формування симфонічного оркестру. Симфонічна творчість Й. Гайдна. Трактатування симфонічного циклу та його окремих частин. Симфонічний оркестр Гайдна. Симфонічна творчість В. А. Моцарта. Музична драматургія. Образний світ. Симфонічний оркестр В. А. Моцарта.

Оперний театр В. А. Моцарта: основні етапи становлення. Типологія жанру опери класичної доби на прикладі оперної творчості В. А. Моцарта. В. А. Моцарт і австрійський зінгшпіль. Оперна естетика. Принципи оперної драматургії. Оперні 1780-х рр.

Симфонії Л. Бетховена: типологія та еволюція. Оркестр Л. Бетховена. Симфонія № 9 як декларація класичного світобачення композитора. Місце Дев'ятої симфонії Л. Бетховена в еволюції європейського симфонізму. Жанр симфонічної увертюри у творчості Л. Бетховена. Опера «Фіделіо».

Кінець XVIII — початок XIX ст.: від класицизму до романтизму. Переосмислення класицистичного стилю. Передромантизм і ранній романтизм. Становлення індивідуально-творчої свідомості.

Музично-театральне мистецтво Франції кінця XVIII — початку XIX ст. Народження жанру «опери порятунку».

Музика XIX ст.: стильові пошуки, естетичні суперечності.

Музичне мистецтво романтизму. Ідейно-філософська основа, витоки, образна система. Формування нової музичної мови, типових жанрів і форм у музичному мистецтві романтизму. Просвітницька та критична діяльність композиторів-романтиків.

Італійська та німецька опера 1810-1830-х рр. Оперна творчість Дж. Россіні. Перші німецькі романтичні опери Е. Т. А. Гофмана та

Л. Шпора. Оперна спадщина К. М. Вебера та її історичне значення. Опера в творчості В. Белліні та Г. Доницетті.

Романтична симфонія. Симфонічна творчість Ф. Шуберта. Пісенний симфонізм. Програмний симфонізм. Г. Берліоз — засновник французької романтичної симфонії. Симфонія «Гарольд в Італії». Особливості програмного симфонізму Ф. Мендельсона. «Італійська симфонія» Узагальнення досягнень романтичної симфонії в творах Р. Шумана.

Сольний концерт першої половини XIX ст. Віртуозний та симфонізований типи концерту. Принципи взаємодії соліста і оркестру. Концерти Л. Бетховена, Н. Паганіні, Ф. Мендельсона, Р. Шумана, Ф. Шопена, Ф. Лістаю.

Інструментальна мініатюра у творчості романтиків. Цикли фортепіанних мініатюр Р. Шумана, Ф. Шопена, Ф. Ліста.

Розвиток камерно-вокальних жанрів у творчості романтиків. Вокальна творчість Ф. Шуберта. Збірка «Лебедина пісня». Вокальні жанри у творчості Р. Шумана. Вокальний цикл «Любов і життя жінки».

Російська музична культура першої половини XIX ст. Жанр романсу в творчості А. Аляб'єва, А. Варламова, А. Гурілова.

М. Глінка як фундатор російської музичної класики. Творчість М. І. Глінки: ознаки стилю. Оперні Глінки. Симфонічна творчість.

О. Даргомижський — засновник психологічної опери в російській музиці. Оперна творчість Даргомижського. Роль речитативу, мовної інтонації. Театралізація вокальних камерних жанрів.

Французька романтична «велика опера»: жанрові, драматургічні особливості. Оперна спадщина Дж. Мейєрбера та його естетика.

Оперне мистецтво Італії 2-ої половини XIX — початку XX ст.: від Дж. Верді до Дж. Пуччіні. Основні принципи оперної драматургії Дж. Верді. Історична та лірико-драматична лінії оперної творчості Верді. «Трубадур», «Ріголетто», «Травіата», «Аїда», «Отелло». Особливості музичної мови і естетичні засади оперного веризму. Оперна творчість Дж. Пуччіні. Опера «Тоска».

Р. Вагнер та музична культура XIX ст. Оперна реформа Вагнера. Музичний театр Вагнера. Музична естетика Вагнера. Міфотворча концепція. Принцип *Gesamtkunstwerk*. Драматургія. Лейтмотивна система як носій символічного змісту та фактор формоутворення. «Тангейзер», «Лоенгрін», «Трістан і Ізольда», «Нюрнберзькі мейстерзінгери». Тетралогія «Кільце Нібелунга».

Сутність протиріч між «лейпцизькою» і «веймарською» творчими школами. «Чиста» та програмна симфонія. Жанр симфонічної поеми

у творчості композиторів-романтиків. Симфонічні жанри в творчості Ф. Ліста, Й. Брамса, А. Брукнера.

Висвітлення музично-історичних процесів та їх оцінка у критичних працях Г. Берліоза, Р. Шумана, Р. Вагнера.

А. Г. Рубінштейн й академічний напрямок у російській музиці. Брати А. Г. Рубінштейн та М. Г. Рубінштейн – фундатори перших російських консерваторій (Санки-Петербурзької та Московської).

Художні принципи композиторів «Могутньої кучки». Епізод опера та симфонії в творчості О. Бородіна. М. Мусоргський як оперний реформатор. Новаторство музичної мови та драматургії Мусоргського. Мовна інтонація як основа мелодичного мислення. Оперна та симфонічна спадщина М. Римського-Корсакова.

Творчість П.І. Чайковського в контексті європейської музичної культури. Домінування лірико-психологічного начала. Симфонізм Чайковського. Новий тип симфонії – психологічна драма. Еволюція оперного стилю композитора. Принципи музичної драматургії. Симфонізація балету. Історичне значення творчої спадщини П. І. Чайковського.

Французький музичний театр другої пол. ХІХ – початку ХХ ст. Лірична опера від Ш. Гуно до К. Дебюссі. Доля комічної опери. Творчість Ж. Бізе. Історична роль «Кармен». Французька оперета.

Творчість К. Сен-Санса у контексті розвитку французької музики ХІХ ст. Симфонічна творчість. Сюїта «Карнавал тварин». Творчість С. Франка: основні жанри, особливості стилю.

Формування чесько-словацької і скандинавських національних композиторських шкіл. Творчість Б. Сметани та А. Дворжака. Риси стилю, симфонічна спадщина. Творчість Е. Гріга та Я. Сібеліуса. Особливості музичного мислення, характерні жанри.

Пізньоромантичні тенденції у творчості Г. Малера, Р. Штрауса, А. Шенберга. Прояви неоромантизму у симфонічній творчості Г. Малера. Риси стилю. Вокальні цикли Г. Малера «Пісні про померлих дітей» та «Чарівний ріг хлопчика». Оперна творчість Р. Штрауса. Симфонічна творчість. «Домашня симфонія».

Музичний імпресіонізм. Ідейно-філософська концепція та стилістичні ознаки. Естетика, витоки, музичні образи. Оновлення музичної мови. Творчість К. Дебюссі: періодизація, риси стилю, образна система. Опера Дебюссі «Пеллеас і Мелізанда». Новітні засоби музичної виразності у симфонічних творах К. Дебюссі. Особливості художнього мислення М. Равеля. Симфонічна творчість Равеля. Опера-балет «Дитя і чари».

Російське музичне мистецтво «зламу епох». Філософсько-етична проблематика у творчості С. Танєєва. Розвиток Танєєвим бахівської поліфонічної традиції. Камернізація жанрів в творчості О. К. Лядова. Інструментальна мініатюра. Риси імпресіонізму. Творча діяльність О. К. Глазунова. Розвиток духовної хорової музики (В. Калінніков, П. Чесноков, А. Кастальський та ін.).

Філософські та естетичні пошуки О. Скребіна в контексті духовної культури «Срібної доби». Створення жанру фортепіанної поеми. Відображення філософської моделі буття у симфонічних творах. Космізм, містеріальність, взаємозв'язок кольору та звуку. Значення новаторських художніх ідей Скребіна для музики ХХ ст.

Композиторська творчість С. Рахманінова. Образний світ та музичне мислення Рахманінова. Фортепіанна музика Рахманінова. Симфонічна творчість. Симфонізація жанру концерту.

І. Стравінський як один з фундаторів музики ХХ ст. Проблема традиції та новаторства у творчості Стравінського. Творчість Стравінського в контексті неокласичних тенденцій та радикальне перетворення митцем засобів музичної виразності (гармонія, ритм, форма, оркестровка). Творчий універсалізм Стравінського. Нова концепція балетної вистави, жанр опери-ораторії. Неофольклоризм. Вплив Стравінського на еволюцію музичного стилю ХХ ст.

Символізм, імпресіонізм, експресіонізм в мистецтві ХХ ст. Необарокові, неокласичні, неоромантичні тенденції в творчості композиторів ХХ ст.

Ідейно-філософська концепція та провідні стилістичні ознаки музичного експресіонізму. Прояви експресіонізму в творчості А. Шенберга та А. Берга. Нова система музичного мислення у творчості композиторів нової віденської школи. Додекафонна система А. Шенберга.

«Неофольклоризм» та «нова фольклорна хвиля». Творчість Б. Бартока та З. Кодая. Проблема «композитор та фольклор» на сучасному етапі.

Роль опери в музичному мистецтві ХХ ст. Творчі надбання провідних оперних композиторів ХХ ст. Музичний театр та опера. Особливості оперного театру Б. Бріттена. Оперна спадщина П. Хіндеміта та К. Орфа. Сильові ознаки творчості К. Орфа.

Шляхи розвитку музичного театру ХХ ст. Оперна творчість С. Прокоф'єва. Новаторські риси оперного театру Д. Шостаковича. Симфонізація оперного жанру.

Європейський симфонізм ХХ ст. Різновиди сучасної симфонії. Французька «Шістка»: творчий доробок та естетичні уподобання.

Симфонічна спадщина А. Онегера, А. Мійо, П. Хіндемита. Симфонічний метод Д. Шостаковича. Творчість О. Мессіана.

Шляхи розвитку сучасного музичного мистецтва. Полістилістика та поліжанровість як специфічні ознаки композиторського мислення ХХ–ХХІ ст. Музичний авангардизм та постмодернізм. Композиторські техніки ХХ ст. Криза євроцентристської музичної системи. Шляхи взаємодії культур Сходу і Заходу та її прояви в музичній культурі постмодернізму. Музичне мистецтво на межі ХХ–ХХІ ст.: проблеми та перспективи.

Тема 1.2. Історія української музики

Архетипи української культури. Ознаки національної музичної мови та специфіка її кристалізації. Українська ментальність. Поняття ментальності і національного характеру та їх екстраполяція в музиці.

Музична культура східних слов'ян: міфологічний простір та релігійні вірування. Розвиток вокальної та інструментальної музики в дохристиянську епоху. Архаїчні народнопісенні жанри та їх вплив на формування національно-стильових засад української музики.

Особливості художньо-історичного розвитку українського мистецтва за часів Середньовіччя. Музична культура Київської Русі як джерело розвитку українського музичного професіоналізму. Перспектива «Схід» — «Захід» та її екстраполяція на культуру Київської Русі. Основоположна роль прийняття християнства у культурно-історичному і мистецькому становленні України. Феномен двовір'я. Фольклор та християнство в культурі Київської Русі.

Сакральна і світська музика в художній культурі стародавньої Русі. Центри музичної освіти і культури. Традиція православної церковної музики. Система осьмогласся. Знаменний розспів та його стильові ознаки.

Інструментальні та вокальні жанри в контексті княжого побуту. Скомороство як відбиття загальної тенденції в розвитку середньовічної європейської культури через свій генетичний зв'язок із творчістю жонглерів.

Геополітичні та соціокультурні умови функціонування України в XV — першій половині XVII ст. Галицько-Волинське князівство як осередок збереження і збагачення загальнокультурних і музичній традицій Київської Русі. Ренесансний гуманізм та його культурні здобутки в Україні. Феномен українського ренесансу в музиці. Формування національних особливостей української музики як самостійної гілки східнослов'янського мистецтва.

Інструментарій та народнопісенні жанри та їх роль у становленні українського музичного професіоналізму. Інтонаційно-жанрова специфіка думи та історичної пісні як репрезентантів національного героїчного епосу.

Храми, монастирі, братські школи та академії як центри культури і освіти. Музика в братських школах та колегіумах. Вокально-хорова та інструментальна творчість і виконавство в системі освіти Києво-Могилянської академії. Шкільна драма. Нотодрукарська справа.

Основні історичні етапи становлення українського професійного багатоголосся і хорової традиції. Тенденції секуляризації. Ірмологіон.

Розвиток інструментальної музики в XVI–XVII ст. Музичні «цехи», магістратські капели та їх роль у розвитку вітчизняного інструменталізму.

Зародження української музично-театральної культури. Вертеп як рання форма національного музичного театру.

Українська музика другої половини XVII — першої половини XVIII ст. Художні ознаки українського бароко та їх віддзеркалення в музиці. Образна система та інтонаційно-жанрова специфіка музичної творчості цієї доби.

Реформа православної церковної музики XVII ст. Кристалізація партесного стилю та його жанрових репрезентантів. Жанр партесного концерту в контексті еволюції української хорової музики. Ознаки концертної жанрової стилістики. Екстраполяція в партесному концерті ознак культурного діалогу «Схід» — «Захід» на рівні стильового синтезу вітчизняних та європейських музичних традицій. Теоретична і композиторська спадщина М. Дилецького. Кант і псалма як різновиди світського багатоголосного співу.

Музична культура України другої половини XVIII — початку XIX ст. Класицистські тенденції. Хоровий циклічний концерт як провідний жанр доби. Образно-семантичні та жанрово-стилістичні складові українського хорового концерту. Хоровий концерт у творчості М. Березовського, Д. Бортнянського. Формування рис національного музичного стилю в хоровій творчості А. Веделя.

Становлення жанрів світської музики в українській музичній культурі XVIII століття. Пісня-романс: генезис та шляхи жанрової кристалізації. Пісня-романс у творчості Г. Сковороди.

Музичний театр кінця XVIII — поч. XIX ст. Оперний жанр в творчості Д. Бортнянського та М. Березовського. Розвиток українського професійного музичного театру в лоні літературно-мистецьких процесів. Музично-драматичні вистави І. Котляревського та Г. Квітки-

Основ'яненка як зразки ранніх малоросійських опер. Жанрові різновиди української музично-драматичної творчості (водевіль, побутова опера) та їх зв'язок з фольклорними джерелами.

Фольклористичний рух в українській культурі кінця XVIII – поч. XIX ст. (збирання, опрацювання та публікації народних пісень).

Українська інструментальна музика доби. Розвиток домашнього музикування, ансамблевих форм музичної комунікації. Інструментальна мініатюра, варіації та фантазії на фольклорні теми як провідні жанри цієї сфери. Інструментальна спадщина М. Березовського, Д. Бортнянського.

Вплив західноєвропейського класицизму на становлення української інструменталізму, зокрема, симфонічного жанру. Засвоєння класичної жанрової моделі симфонії на вітчизняному фольклорному матеріалі. Симфонія C-dur Е. Ванжури та симфонія g-moll невідомого автора як зразки українського симфонізму раннекласичного (гайднівського) типу.

Художньо-музичні процеси в Україні першої половини XIX ст. Вплив ідейно-філософської та художньої концепції романтизму на характер розвитку української музичної культури. Кристалізація української національної композиторської школи в художньому контексті європейського романтизму.

Специфіка наукової, композиторської та виконавської інтерпретації фольклору в українському музичному мистецтві XIX ст. Жанр фольклорної обробки як підґрунтя кристалізації національної композиторської традиції. Методи опрацювання фольклорного мелосу в авторській творчості XIX ст.

Культурно-історичні умови розвитку українського музичного мистецтва на Західній Україні. Музичний світ Галичини у XVIII–XIX ст. Зародження концертного життя. Галицький музичний театр. Перемишльська хорова школа та її роль у становленні музичного професіоналізму на Галичині. Просвітницька та художня спрямованість творчості М. Вербицького та І. Лаврівського. Розвиток творчих ідей цієї школи у мистецькій діяльності В. Матюка, І. Воробкевича, А. Вахнянина, О. Нижанківського, Д. Січинського.

Становлення українського оперного мистецтва України XIX ст. Засвоєння романтичних традицій. «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського – перша українська національна опера.

Музична культура України другої половини XIX ст. – початку XX ст. Суспільно-політичний і літературно-мистецький рух на Україні та їх віддзеркалення в музиці. Утвердження концертно-

філармонічних форм музичного життя, зростання виконавських сил. Активізація театральньо-концертного життя. Тенденції розвитку професійної музичної освіти.

Розвиток пісенно-романсової лірики. Жанр солоспіву в доробку М. Лисенка, П. Сокальського та ін.

Багатогранна діяльність М. Лисенка – засновника української композиторської традиції. Становлення основних жанрів професійної музики в творчості М. Лисенка. Оперна, вокально-хорова та інструментальна спадщина автора. Вплив діяльності М. Лисенка на розвиток музичного мистецтва в західних регіонах України.

Основні етапи жанрової еволюції опери в українській музиці XIX ст. Засвоєння в українській музиці, європейської класичної жанрової моделі та традицій російської опери Фольклорні засади музичної мови, образно-тематичної характеристики та драматургії української оперної творчості. Оперна творчість М. Лисенка як вищий етап розвитку українського музично-драматичного мистецтва XIX – поч. XX ст. Драматургічна основа та інтонаційно-стильова специфіка опери «Тарас Бульба». Оперна спадщина М. Аркаса, П. Сокальського, А. Вахнянина, Б. Підгорецького.

Українська інструментальна музика другої половини XIX ст. Етапи становлення симфонізму. Засвоєння традицій європейського романтичного симфонізму в творчості українських авторів («Українська» симфонія М. Калачевського, симфонія В. Сокальського g-moll).

Соціокультурні та мистецькі умови буття української музики у першій третині XX ст. Неоднорідний характер розвитку української музики на початку XX ст. внаслідок територіального розмежування України (підпорядкування окремих регіонів Російській і Австро-Угорській імперіям).

Інтенсифікація мистецьких процесів в Україні на початку XX ст. Художня еволюція музичного мистецтва 10-х – 20-х рр. в спільному річизі стильових пошуків європейської культури початку XX ст. Витоки українського модернізму. Жанрово-стильові домінанти української музики даного періоду.

Професіоналізація української музики. Культурно-освітні і музичні осередки України. Становлення української музикології та етномузикознавства (М. Лисенко, Ф. Колесса, К. Квітка, С. Людкевич та ін.). Орієнтація композиторів на досягнення вітчизняної літератури для втілення в музиці гуманістичних ідей. Втілення волелюбних мотивів в кантатно-ораторіальній творчості. Розвиток музичної Шевченкіани. Творчість С. Людкевича як зразок стильового синтезу пізньоромантич-

ної і національної стилістики. Композиторська і науково-теоретична спадщина митця. Кантата-симфонія «Кавказ» С. Людкевича як жанровий репрезентант провідних музично-художніх тенденцій епохи.

Мистецькі новації у вокально-хоровій сфері. Активізація демократичного співацького руху, підвищення ролі хорових колективів у концертному житті. Спадкоємність творчих традицій М. Лисенка в мистецькій діяльності К. Стеценка, Я. Степового, М. Леонтовича, П. Демущького, П. Козицького, С. Людкевича, Л. Ревуцького. Художнє осмислення в їх доробку ідей модернізму.

Нові методи опрацювання фольклору в хоровій творчості М. Леонтовича. Основи напрями розвитку духовної музики поч. ХХ ст. Стилістичні особливості літургійної творчості К. Стеценка.

Розвиток камерно-інструментальної музики. Фортепіанна спадщина Л. Ревуцького, Б. Лятошинського, С. Людкевича та ін.

Розвиток жанру солоспіву, тенденції до психологізації художньої образності (твори Я. Степового, Б. Лятошинського).

Український драматичний театр як підґрунтя розвитку музично-драматичного мистецтва. Національні оперні трупи та їх роль у посиленні міжкультурних контактів України зі світовою культурою.

Музична освіта та музичне життя України 20-х — поч. 30-х рр. ХХ ст. (до 1932 р.). Створення інфраструктури культури і мистецтва. Заснування української музичної драми, українського Музичного товариства. Створення професійних мистецьких колективів.

Основні вектори розвитку українського музичного мистецтва 30-х — 50-х рр. ХХ ст. Особливості художньо-історичного розвитку найважливіших періодів доби: 1) 1932–1941 рр.; 2) 1941–1945; 3) 1945–1957 (післявоєнний період). Посилення ідеологізації в мистецтві. Ствердження соціалістичного реалізму як провідного художнього методу в мистецтві радянської доби. Особливості художнього відображення сучасності в композиторській творчості.

Музичне мистецтво 30-х рр. Творчі спілки. Історичне значення об'єднання «Союз українських професійних музик». Творчість Н. Нижанківського, В. Барвінського, Б. Кудрика, А. Рудницького. Політика уніфікації. Створення Спілки радянських композиторів. Ставлення в Україні до новацій в західноєвропейській музиці. Нові критерії в оцінці композиторської творчості.

Творчі пошуки та жанрово-стильові орієнтири композиторської творчості. Поємність як стильова домінанта творчості українських митців цієї доби, що пронизує всі жанри. Оновлення музичної мови новими інтонаційно-жанровими елементами. Плакатність, експре-

сивність вислову у відтворенні сучасної тематики. Втілення поетики масових дійств з використанням ораторських інтонацій, звукообразальних прийомів, монтажної композиції.

Спадщина корифеїв української музики ХХ ст. — Л. Ревуцького, Б. Лятошинського, В. Косенка, С. Людкевича. Жанр фольклорної обробки у творчості Л. Ревуцького: в контексті ідей неофольклоризму ХХ ст. Втілення сучасної образності у вокально-симфонічних жанрах. Кантатно-ораторіальна творчість Л. Ревуцького, М. Вериківського, П. Козицького. Жанровий зв'язок творів з фольклорними інтонаційними джерелами.

Створення засад українського національного симфонізму у першу половину ХХ ст. Кристалізації основних жанрових типів симфонізму — ліро-епічного (Л. Ревуцький) та конфліктно-драматичного (Б. Лятошинський). Характер втілення та симфонічного перетворення фольклорних першоджерел. Жанрово-інтонаційне узагальнення революційної та масової пісні. Тенденції симфонізації фольклорної образності в Другій симфонії Л. Ревуцького.

Жанрове становлення сольного інструментального концерту.

Оновлення традицій українського музичного театру. Історична та сучасна тематика в оперному жанрі. Розвиток героїко-епічної народної драми в творчості Б. Лятошинського. Поглиблення тенденції симфонізації опери. Інтерпретація жанру оперети в доробку П. Рябова. Закладення основ балетного театру. «Лілея» К. Данькевича як найзначніший твір в балетному жанрі цього періоду.

Розвиток традицій камерно-вокальної музики. Солоспіви В. Косенка, вокальні цикли Б. Лятошинського. Збагачення камерно-інструментальної музики циклічними будовами, ансамблевими формами, циклами інструментальних мініатюр «Відображення» Б. Лятошинського, «11 етюдів у формі старовинних танців» В. Косенка).

Події Другої світової війни в дзеркалі музичної творчості 40-х років. Відображення сучасної тематики в вокально-хорових та інструментальних жанрах. Різноманітність цих творів за жанровими ознаками і формотворчими принципами. Мистецьке осмислення філософської проблематики: «буття-небуття», «любов — ненависть», «вірність — зрада». Звернення до трагедійної сфери, конфліктної драматургії. Посилення ліричної інтонаційності. Різноманітне втілення теми інтернаціональної єдності в творчості українських авторів. Участь діячів української музичної культури у визвольному русі. Концертна діяльність мистецьких колективів.

Післявоєнний період (1945–1957) та його провідні художні тенденції. Мистецькі новачки у трактовці фольклорного мелосу в симфонічній, кантатно-ораторіальній, камерно-інструментальній і камерно-вокальній творчості. Орієнтація на героїко-епічні та ліричні фольклорні жанри. Переосмислення й художнє узагальнення фольклорної образності шляхом симфонізації. Розвиток драматургічних принципів конфліктно-драматичного симфонізму. Симфонічна творчість Б. Лятошинського в контексті художньо-естетичних тенденцій епохи. Симфонічна поема «Гражина», 3-я симфонія Б. Лятошинського як етапні твори у розвитку українського симфонічного мислення середини ХХ ст. Трактовка програмного симфонізму в творчості А. Штогаренка, Г. Майбороди.

Художнє відтворення жанрово-стильового синтезу (симфонія-кантата, опера-ораторія). Симфонізація кантатно-ораторіального жанру, втілення рис сонатно-симфонічної драматургії. Узагальнення і конкретизація змісту програмного симфонічного твору засобами хорового інтонування. Симфонія-кантата «Україна моя» А. Штогаренка в ракурсі жанрового оновлення.

Утвердження нових естетико-художніх норм у музичному мистецтві кінця 50-х рр. Посилення мистецького інтересу до внутрішнього, духовного світу людини, ліричної, особистісної сфери буття. Віддзеркалення цієї тенденції у камерно-вокальній і хоровій творчості. Актуалізація пісенної лірики. Вокально-хорова творчість П. Майбороди, Є. Козака, А. Кос-Анатольського, А. Філіпенка.

Провідні стильові концепції та інноваційні мистецькі процеси в українській музиці кінця 60–80-х рр. ХХ ст. Соціокультурне та мистецьке буття української музики другої половини ХХ ст. 60-ті роки як еталон інноваційних перетворень в контексті української музики ХХ ст. Активізація концертно-виконавської, музикознавчої та композиторської творчості. Формування нової генерації вітчизняних композиторів, творчість яких сприяла входженню української музики у світовий художньо-інформаційний простір. Співвідношення «традиційне — інноваційне», «минуле — сучасне», «композитор — фольклор», «митець — час» в композиторській творчості даного періоду.

Спадкоємність традицій в українському музичному мистецтві 60–70-ті рр. Співіснування творчості митців різних поколінь: «старшого» (С. Людкевич, Б. Лятошинський, Л. Ревуцький, Ю. Мейтус, В. Борисов, Д. Клебанов, К. Данькевич, А. Штогаренко), «середнього» (І. Шамо, В. Кирейко, І. Ковач, А. Кос-Анатольський, Г. та П. Майбороди та ін.) та «молодшого» (В. Бібік, Б. Буєвський, В. Годзяцький,

Л. Грабовський, В. Губа, В. Губанов, В. Губаренко Л. Дичко, Ю. Іщенко, В. Сильвестров, М. Скорик, Є. Станкович)

Розмаїття мистецької спрямованості. Проблема співвідношення «традиційне» — «інноваційне» в українській композиторській творчості. Розвиток усталених, традиційних в українській музиці художніх норм у творчості М. Колесси, Р. Сімовича, В. Кирейка. Загальна скерованість творчості композиторів-«шестидесятників» на образно-тематичне та інтонаційно-стильове оновлення. Український музичний авангард та прояви експерименталізму в творчості В. Сильвестрова, В. Годзяцького, Л. Грабовського, В. Бібіка, В. Губи, В. Губанова, Б. Буєвського. Засвоєння цими мистцями додекафонної, серійної та серіальної техніки письма, алеаторики, сонористики, колажної техніки, прийомів «інструментального театру».

Художньо-філософське осмислення сьогодення з позиції пам'яті культури в її духовних (етнічних, релігійних та національних) витках. Поширення інтересу до внутрішнього світу. Камернізація та психологізація жанрів симфонії, опери, кантати внаслідок поглиблення ліричної сфери. Інтерпретація епічного і драматичного начал крізь призму ліричного висловлювання. Репрезентація неокласичних, неоромантичних, необарокових і неофольклорних тенденцій та їх стильове поєднання в авторській творчості.

Новачки в системі культурного діалогу «композитор — фольклор». «Неофольклорні» мистецькі прояви в творчості Л. Дичко, М. Скорика, Є. Станковича та ін. Неокласичний напрям в українській музиці (М. Скорик, Ю. Іщенко). Актуалізація докласичних форм і жанрів (ремінісценція партити, хорового концерту, циклу прелюдія і fuga), їх використання в якості стильової моделі, запозичення жанрових позначень частин.

Українська симфонічна музика 60–80-х рр. Образно-змістовне, інтонаційне та драматургічне збагачення жанру симфонії. Засвоєння новітніх композиторських технологій письма. Авторські концепції національного симфонізму в творчості М. Скорика, Є. Станковича, В. Бібіка, Л. Грабовського. Жанрова інтерпретація інструментального концерту.

Провідні стильові тенденції в хоровій сфері. Розвиток кантатно-ораторіальної творчості. Відродження жанру хорового концерту.

Динамізація та семантизація українського музичного театру. Жанрово-тематичне розгалуження оперного жанру: історична, епічна, лірико-фантастична, комічна, психологічна драма, моноопера, опера-балет тощо. Музичний театр В. Губаренка. Провідні етапи оперної

творчості композитора. Сюжетно-тематичне оновлення жанру оперети героїчними, історичними, романтичними образами (твори О. Білаша, В. Філіпенка, В. Ілліна).

Провідні тенденції розвитку українського балету. Актуалізація сучасної тематики, героїзація та психологізація балетного жанру. Пошуки нових форм та засобів художнього виразності в цій сфері. Вплив симфонічного, оперного, камерних жанрів та сучасної музичної мови на стилістику балетної творчості, нові хореографічні вирішення. Подальша симфонізація балету. Тенденції камернізації і ліризації (творчість В. Губаренка, В. Кирейка, Є. Станковича).

Поширення ансамблевих форм виконавства та камерних жанрів. Розширення жанрового потенціалу камерно-вокальної творчості. Тенденція циклізації, симфонізації, жанрового синтезу. Збагачення пісенно-романсової лексики інструментальними засобами висловлювання. Концепційне узагальнення вокальних творів та набуття вокальними циклами рис кантатного жанру (твори Л. Дичко, В. Сильвестрова, Ю. Іщенко та ін.).

Розширення впливу естрадних і масових жанрів, рок- та поп культури на масову аудиторію внаслідок поширення засобів радіо- і телекомунікації, концертно-фестивального руху. Професіоналізація пісенно-масової творчості. Створення ВІА. Розквіт авторської пісні.

Тенденції розвитку музичної культури України на межі ХХ–ХХІ ст. Розвиток сучасного українського музичного мистецтва в контексті загальносвітових художніх процесів. Поглиблення інтеграції української музичної культури в європейський та світовий мистецький простір. Художні досягнення вітчизняного музичного мистецтва та його світове визнання.

Постмодернізм як провідна концепція сучасної культури та його віддзеркалення в музиці. Своєрідність звукового еталону епохи. Збереження та переосмислення культурної спадщини в галузі музичного мистецтва. Образно-тематична специфіка та стилістичні пошуки в композиторській сфері, утворення неповторних індивідуально-стильових контекстів.

Поширення тенденції розмежування на академічний, фольклорний, джазовий, естрадний та ін. музично-стильові пласти. Розвиток традицій фестивального і конкурсного руху. Постмодерні музичні акції, проекти, шоу, інсталяції як форми репрезентації художніх тенденцій сучасності.

Моделювання сучасного «обличчя» української музики з усіма особливостями, притаманними їй естетичній свідомості у творчості

Ю. Алжнева, Г. Гаврилець, Я. Губанова, А. та І. Гайденко, Л. Дичко, А. Загайкевич, В. Зубицького, О. Киви, О.Козаренка, В.Камінського, Л. Колодуба, А. Караманова, І. Карабиця, Ю. Ланюка, І. Небесного, М. Скорика, В. Сильвестрова, В. Степурка, Є.Станковича, В. Рунчака, І.Щербакова, О.Щетинського, О.Яковчука та ін.

Звернення українських митців до культурної пам'яті. Осягнення в композиторській творчості проблем історичного розвитку українського народу. Творчість українських авторів в ракурсі мистецтвознавчих проблем «автор – традиція», «митець – час». Актуалізація духовно-музичної сфери. Літургійні жанри в творчості Л. Дичко, В. Сильвестрова, В. Степурка, В. Камінського та ін

Особливості сучасного буття жанру симфонії та його розвиток у творчості Є. Станковича, Л. Колодуба, В. Губаренка, В. Золотухіна.

Інтонційно-образна динамізація концертного жанру. Звернення до лірико-філософської, драматичної, трагедійної, споглядальної образності.

Збагачення вокально-симфонічної сфери масштабними за змістом творами О. Козаренка, Л. Дичко, М. Скорика. Фольклорні засади кантатно-ораторіальної творчості В. Зубицького, О. Яковчука.

Розширення драматургічних та художньо-виразальних засобів камерно-інструментальної та камерно-вокальної творчості.

Шляхи розвитку українського музичного театру. Тенденції камернізації та ознаки збагачення української опери концептуальними масштабними творами («Поет» Л. Колодуба, опера-ораторія «Мойсей» М. Скорика). Новітні тенденції в музично-хореографічній сфері та їх віддзеркалення в українському балеті.

Провідні тенденції у виконавстві: зростання виконавських сил, розширення жанрово-стилістичного кола концертного репертуару.

Розвиток музикознавчої думки. Філософсько-естетичні концепції, культурологічний підхід при вивченні музичної спадщини. Активізація джерелознавчих досліджень.

Розділ 2. Теоретичне музикознавство

Тема 2.1. Поліфонія як тип музичного мислення

Поліфонія в сучасній системі інформаційних комплексів як важливий компонент музичного становлення, гносеологічна та естетична категорія науки про музику, художній засіб пізнання навколишнього світу. Стилiстичні особливості поліфонічного складу музичного мислення в зіставленні з гомофонно-гармонічним складом. Історичний обсяг поліфонічних стилів.

Строгий стиль: образно-емоційні, метро-ритмічні характеристики в контексті європейської музичної культури IX–XI — XV ст. Творчі доробки видатних майстрів строгого стилю — музикантів Ренесансу: Жоскена Дебре, О. Лассо, Палестрини та ін. Творчість композиторів як узагальнення естетичних та історико-стилiстичних тенденцій музичного мистецтва періодів середньовіччя та Відродження. Характеристика закономірностей мелодії строгого стилю, її спорідненість з григоріанським хоралом. Структура мелодії, стрибки, ладові та ритмічні особливості, неквадратна будова періодів.

Походження християнського хоралу. Визначення мелодій як приналежності до одного з восьми грецьких ладів, обумовлювання латинським літургичним текстом принципів їхнього використання. Розгляд напрямів поширення таких мелодій у різноманітних регіонах всієї Європи, прийомів їх розвитку за допомогою різноманітних ліній-підголосків. Діяльність папи Григорія (у плінi VI ст.) в галузі систематизації старовинних мелодій згідно з ритуалами римської християнської церкви, що привело до закріплення за цією музикою назви григоріанського хоралу.

Двоголосся та багатоголосся строгого стилю. Експерименти середньовічних церковних музичних теоретиків та практиків (періоди IX–XI ст.) з ідеєю співу двох мелодических ліній одночасно (подвоєння у кварту, квінту або октаву), отримання в такий спосіб музики первісного органуму. Становлення методики співу органальної пісенної мелодії на довго затриманих нотах, що називався тенор (від латинського *tenere* — тримати). Поліфонічна школа Notre Dame de Paris (XII–XIII ст.) як символ періоду *Ars Antiqua* (Старе мистецтво). Творча діяльність найвідоміших композиторів цього періоду — Леоніна (Leonin), який складав органум для двох голосів, і його послідовника Перотіна (Pérotin), органуми якого містили три і навіть чотири голоси. Розвиток багатоголосної музики у періоді *Ars Nova* (Нове мистецтво)

та Ренесансу в різних європейських композиторських та виконавських школах, їх осмислення в спеціальних теоретичних трактатах.

Вільний стиль, його основні характеристики. Співвідношення теми і мелодії в поліфонічній музиці вільного стилю. Основні принципи побудови тем, їх структурні різновиди. Види контрапунктів: рухомий та обернений контрапункти. Різновиди контрапунктів як способи логічного поєднання відносно самостійних голосів. Виразово-технічні можливості імітації. Особливості контрапунктів та імітації, що одержали подальший розвиток у наступних періодах розвитку поліфонії.

Проста та канонічна імітація, її види та різновиди в музичних творах вільного стилю. Творчість І. С. Баха як кульмінація поліфонії вільного стилю. Характеристика творчих особливостей творчості основних представників вільного стилю — Й. С. Баха, Генделя, Скарлатті, Куперена, Вівальді, Рамо та ін. Поліфонічні форми і жанри, циклічний принцип чергування поліфонічних п'єс у цілісному творі. Фуга як найскладніший поліфонічний твір, його структура стосовно кількості використаних композитором тем. Тональний план фуґи: тоніко-домінантові та тоніко-субдомінантові співвідношення теми у різних функціональних розділах твору. Типи відповідей у фузі: реальна та тональна. Принципи тонального та тематичного розвитку матеріалу експозиції. Основні елементи експозиції, розвиваючої частини, репризи фуґи та їх вплив на принципи формотворення європейської музики епохи бароко.

Сучасна поліфонія, її ладова-інтонаційні та метро-ритмічні характеристики. Індивідуальні та національні стильові ознаки сучасних поліфонічних шкіл. Сумісництво діатонічних та хроматичних систем ладу і тональності: політональність, атональність. Взаємодія різних ритмічних структур у сучасному багатоголоссі: поліритмія, поліметрія як характерні ознаки сучасної поліфонії. Віртуозна витонченість поліфонічного письма старовинних майстрів у сфері поліфонії є об'єктом пильної уваги композиторських шкіл всього світу: української — в творчості Б. Лятошинського, Є. Станковича, М. Скорока, В. Бібіка, В. Сильвестрова, Л. Дичко; російської — у С. Танєєва, С. Рахманінова, Д. Шостаковича, В. Губайдуліної, Р. Щедріна, А. Шнітке; зарубіжної — в творах П. Хіндеміта, О. Мессіана, А. Шенберґа, І. Стравінського та ін. Форми використання сучасними композиторами принципів і прийомів музики середніх віків, Відродження, епохи бароко в новітніх трансформаціях процесу поліфонічного мислення.

Тема 2.2. Гармонія як галузь музичної науки та практики

Історія вчень з гармонії. Історична еволюція поняття гармонії. Художньо-конструктивні функції гармонії в музичному цілому.

Обґрунтування мажору та мінору в трактатах доби Відродження (Дж. Царліно). Осмислення гармонічної функціональності у «Трактаті про гармонію» Ж.-Ф. Рамо. Поняття «функція» та принцип функціональної спорідненості тональностей у системі Х. Рімана. Аналіз романтичної гармонії в аспектах мелодичних стимулів гармонії, співвідношення функціональності та колориту, розширеної трактовки тональності у дослідженні Е. Курта. Внесок російських композиторів (П. І. Чайковського, М. А. Римського-Корсакова, С. І. Танєєва) та видатних радянських музикознавців (І. В. Способіна, Ю. М. Тюліна, Б. М. Яворського, Б. В. Асаф'єва, Ю.М. Холопова) у вчення про гармонію.

Засади функціональної теорії. Специфіка ладотонального мислення європейської традиції. Лад: історичне трактування понять. Систематика ладів. Поняття ладового тяжіння. Консонанс і дисонанс. Співзвуччя як специфічний фактор гармонії; основні види співзвуч. Основні гармонічні функції. Основні та побічні ступені мажору та мінору та специфіка їх використання у класико-романтичну добу. Реалізація функціональної логіки на рівні зворотів: автентичний, плагальний та повний гармонічні звороти. Голосоведіння. Фактурні функції голосів.

Прості та складні ладові системи, їх класифікація. Типи інтервально-ладових систем (пентатоніка, діатоніка, хроматика, мікрохроматика та ін.) Історичний розвиток ладового мислення в європейській музичній культурі.

Теорія музичного ладу в античну добу. Пентатонні та семиступеневі ладові структури. Кристалізація мажору та мінору та їх різновиди. Цілотоновий лад та його семантичні властивості. Двічі гармонічні лади та їх виразові можливості. Іменні лади: лад М. Римського-Корсакова, Д. Шостаковича. Проблеми ладу та тональності у вітчизняній теорії гармонії.

Розвиток гармонічних засобів у XIX столітті. Еволюція дисонансу в історичній перспективі (септакорди та нонакорди). Актуалізація народно-ладової гармонії у професійній творчості композиторів доби романтизму. Порівняльний аналіз гармонічної мови композиторів російської та західноєвропейської традицій. Різнострамовані тенденції в гармонічній мові XIX–XX ст. Хроматизація як засіб посилення експресії в західноєвропейській композиторській творчості пізнього

романтичного періоду (Ф. Ліст, Р. Штраус, Р. Вагнер). Збагачення гармонічної мови шляхом використання колористичних та звукозображувальних гармонічних прийомів в російській музиці XIX ст. Посилення мелодичного фактору в гармонії композиторів угруповання «Могутня кучка».

Процеси хроматизації у гармонії. Типи співвідношення тональностей. Поняття «тональне відхилення» та «модуляція». Системи тональної спорідненості. Різновиди модуляцій. Секвенції діатонічні, хроматичні та модулюючі. Енгармонізм.

Альтерація: виникнення, різновиди, напрями розвитку. Хроматизм і альтерація: співвідношення понять. Ладова альтерація як різновид хроматизму, що пов'язаний із загостренням тяжіння неустой в звуки тонічного акорду та зміцненням тонального центру. Мелодичне напівтонове заповнення діатонічних тонів як джерело ладової альтерації. Подвійна домінанта: основні акорди, функція, умови застосування. Альтерація акордів домінантової групи. Сфера застосування альтерованих домінант. Альтерація акордів субдомінантової групи. Неаполітанський секстакорд. Утворення «несправжніх» домінант як чинник процесу руйнації жорсткого зв'язку між структурою акорду та його функцією. Альтераційне ослаблення функціональної активності субдомінанти, можливість трактування альтерованих субдомінант як подвійних домінант. Акорди альтерованої субдомінанти в каденції та за її межами. Норми голосоведіння при готуванні та розв'язанні альтерованих акордів, перечення. Дезальтерація як прояв емансипації альтерованих співзвуч.

Гармонічні структури та їх еволюція. Поняття «акорд». Класифікація акордів. Історична еволюція категорії акорду. Неакордові звуки: загальна характеристика. Різновиди неакордових звуків, їх специфіка. Мелодична фігурація. Поняття акорду в музично-теоретичній літературі XX століття (акорди нетерцієвої будови, поліладові нашарування, сонорні комплекси).

Стильовий аспект гармонії. Гармонія як характеристика стилю епохи: особливості гармонії віденських класиків, гармонія раннього та пізнього романтизму. Гармонія як прояв національної самобутності: роль національних шкіл романтичної доби у збагаченні гармонічних засобів фольклорними елементами. Авторська стилістична характерність гармонічних засобів: «тристанів акорд», «прометеїв акорд», «шопенівська домінанта», «прокоф'ївська домінанта».

Гармонія у взаємодії з формотворчими аспектами. Період, його будова. Різновиди каденцій та кадансових зворотів. Кадансовий кварт-

секстакорд як поліфункціональне гармонічне утворення. Фактурне втілення експозиційних і кадансових гармонічних засобів. Прийоми структурно-гармонічного розмикання періоду. Роль гармонічних факторів у драматургії та формі музичних творів. Органні пункти, гармонічне варіювання, тональні відхилення, модуляції, тональні плани.

Мажоро-мінорні системи: історичні, логічні та естетичні передумови формування, специфіка будови. Взаємопроникнення мажору і мінору в класичній гармонії: ладові модуляції у творчості Й.С. Баха, тональні відношення серединних розділів танцювальних форм; наявність мінорної периферії в мажорі (II, III, VI), мажорної периферії в мінорі (III, VI, VII). Розширена тональність в творчості композиторів-романтиків.

Типи мажоро-мінорних систем: однойменний, паралельний, повний, однотерцієвий мажоро-мінор. Звукоряди і акордика, особлива характеристичність тризвуків, що містять III ступінь як показник ладу. Одновисотні зіставлення, терцієві інтонації, інтонаційно-слухові ефекти мажоро-мінору, пов'язані з висотною та ладовою варіативністю. Іменні гармонії мажоро-мінору: «Шубертівська VI», «Рахманіновська субдомінанта», «Прокоф'євська домінанта». Малотерцеві та більшотерцеві «кола» (Римський-Корсаков).

Тема 2.3. Музичний твір як об'єкт музикознавчого аналізу

Музичне мистецтво як проблема музикознавства. Специфіка музики як виду мистецтва. Зміст та форма в музиці. Універсальна мова музики. Музична мова як система виражальних засобів.

Музичний твір як цілісне художнє явище та об'єкт музично-теоретичного аналізу. Музичний твір як системна єдність, «ієрархічно організована семіотична структура» (Ю. Лотман). Три структурні рівні музичного твору: рівень елементів музичної мови; рівень їх зв'язків; рівень цілісності, що охоплює художню концепцію твору. Музична інтерпретація як системний метод пізнання структурних рівнів музичного твору.

Музичний твір як самостійний музично-інтонаційний феномен. Інтонаційна природа музики та специфіка музичного мислення. Визначення понять «інтонація», «інтонаційність», «музичне інтонування». Інтонаційна концепція музики за Б. Асаф'євим. Типи інтонації. Співвідношення інтонації та інтонування, їх взаємодія у музичному мисленні.

Музична архітектоніка та творчій потенціал драматургії. Музична архітектоніка та її різновиди. Функції та художній смисл засобів му-

зичної виразності як фактори художньої цілісності твору (мелодика, метроритм, гармонія, поліфонія, фактура, динаміка).

Питання музичної композиції та драматургії. Композиція і драматургія музичного твору. Музична композиція як принцип і як даність. Конструктивна і процесуальна основа музичної форми. Основні принципи формотворення в музиці. Музичний синтаксис, темпоритм та фактура. Темпоритм як «образ музичного руху». Ритм і метр в музиці.

Смисловий потенціал музичної драматургії. Родова диференціація та класифікація видів музичної драматургії (одноеlementна, двоelementна, трьохelementна, багатоеlementна). Типи драматургічних ліній розгорнення. Проблема пізнання внутрішньої логіки музичної композиції та «смыслових точок» драматургії. Сюжетність як принцип музичної драматургії.

Тема і тематизм в музиці. Тема як звукова матеріалізація художнього образу. Основні характеристики музичної теми. Конструктивна і процесуальна основа музичної теми. Мелодія як провідний художній засіб у музиці XVII–XIX ст.

Жанрово-стильові аспекти теорії музичних форм. Види класифікацій музичних жанрів. Характеристика основних жанрів. Жанрові механізми музичної творчості.

Типологія музичних форм. Критерії типології музичних форм. Основні засоби музичного розвитку і формотворення, їх виражальна і конструктивна роль. Типи викладу музичного матеріалу, їх характеристика.

Визначення періоду та його місця у музичному творі. Межі періоду, його класифікація. Подвійно-повторений та складний періоди, їх відокремлення. Процеси розвитку у періоді, види кульмінацій. Особливості будови періоду у вокально-хоровій та танцювальній музиці.

Одностинна музична форма: загальна характеристика. Проста двочастинна форма: особливості, жанрова генеза, функції. Проста двочастинна форма як основа куплетної форми.

Проста тричастинна форма: особливості, характеристика взаємодії частин. Види репризи: статична, варійована, динамічна. Різновиди тричастинної форми. Тричастинна форма з тональною, темповою, метро-ритмічною та образно-смыслову репризою; безрепризна тричастинна форма. Три-п'ятичастинна та подвійна тричастинна музичні форми.

Складна двочастинна та складна тричастинна форми. Особливості побудови складних багаточастинних форм в інструментальній та

вокально-хоровій музиці. Формоутворююча роль контрасту у складних формах. Проміжні форми між простою і складною тричастинними формами. Складна тричастинна форма з тріо та складна тричастинна форма з епізодом.

Варіаційна форма. Варіаційність як принцип розвитку та як музична форма. Різновиди варіаційної форми: варіації на остинатний бас (пасакалія, чакона), або строгі варіації, подвійні варіації (на дві теми), вільні варіації (жанрові, характерні або фактурні), варіації на остинатну мелодію. Засоби варіювання у строгих та вільних варіаціях. Особливості варіаційної форми у класико-романтичній та сучасній музиці.

Варіантна форма. Загально-методологічні основи варіантності в мистецтві. Дефініція понять: варіювання, варіантність та варіаційність. Визначення поняття «варіантність». Основні рівні прояву варіантності в сучасній музичній творчості. Варіантність як метод художнього моделювання авторського світосприйняття в конкретному музичному творі. Варіантна форма як тип композиції. Варіантність як принцип тематичного розвитку. Варіантність як техніка організації звукового матеріалу.

Рондо: жанрова генеза, структурно-функціональні особливості, історичні трансформації. Формоутворююча роль контрасту в рондо. Симфонізація форми рондо. Різновиди форми: старовинне (куплетне) рондо, класичне рондо (рондо віденських класиків), рондо у творчості романтиків, рондо у творчості сучасних композиторів.

Сонатність як принцип розвитку і сонатна форма. Частина сонатної форми, основні засоби тематичного розвитку, закономірності побудови тонального плану. Історична еволюція сонатної форми: старосонатна форма; класична сонатна форма (Й. Гайдн, В. А. Моцарт, Л. ван Бетховен); модифікації сонатної форми в творчості композиторів XIX ст. (передусім романтиків), трансформації сонатної форми в XX ст.

Циклічні форми в музиці. Старовинна танцювальна сюїта, сучасна сюїта. Соната і симфонія як циклічні жанри. Форми ораторії та кантати. Музичні форми балетного спектаклю. Вільні форми системного та несистемного типу, їх характеристика. Засоби об'єднання різних частин вільних та змішаних форм у єдине ціле.

Проблеми музичного формотворення в XX–XXI ст.

Тема 2.4. Музична естетика: теоретичні засади та етапи розвитку

Музична естетика як наука. Предмет і мета музичної естетики.

Музика в системі мистецтв. Музика як вид мистецтва. Принципи диференціації та систематизації мистецтв. Історичні класифікації видів мистецтва. Визначення специфіки музики і її ролі в ієрархії мистецтв у різні історичні епохи.

Музика та її класифікація. Основні принципи типологічної диференціації видів музики. Античні та середньовічні класифікації видів музики. Вокальна та інструментальна музика. Епос, лірика та драма в музиці. Взаємодія етосу, пафосу та логосу в музиці.

Поняття жанру в музиці. Визначення поняття «музичний жанр». Музичний жанр та його соціально-комунікативні функції. Музичний жанр як художньо-генетичний код. Інтонаційно-генетичні основи жанру. Специфіка інтерпретації жанру в композиторській та виконавській творчості. «Жанрова драматургія» (В. Москаленко) та музично-виконавський задум. Жанрова модель як форма віддзеркалення художньої картини світу. Жанрово-стильова специфіка музичного твору як важлива детермінанта його семантики та стилістики. Принципи сучасної класифікації музичних жанрів.

Основні музично-філософські та музично-естетичні категорії.

Музична мова як система. Визначення понять «музична мова» та «мовлення», їх різниця. Смысловий потенціал музичної мови у визначенні творчого методу, стилю, напрямку, школи тощо. Стиль в музиці як єдність організованих елементів музичної мови.

Проблеми семантики в музиці. Жанрова і філософсько-алегорична семантика музичної мови та її історичне сприйняття. Емоційна, характеристична та логічна функції музичної інформації.

Музичний стиль як категорія мистецтва. Дефініції музичного стилю (історичний, національний, індивідуальний, композиторський, виконавський тощо). Механізми стильового музичного мислення. Стиль та стилістика.

Категорія прекрасного в музиці та питання художньої цінності. Специфіка визначення прекрасного в музичній естетиці різних епох та стилів. Аксиологічна проблематика в музичній естетиці XIX–XXI ст. Категорія потворного в музичній естетиці XVII–XXI ст. та її історична трансформація. Категорії піднесеного та героїчного в музичній естетиці. Категорії трагічного, комічного і драматичного в музичній естетиці.

Категорії змісту та форми в музиці та їх історична взаємодія. Протистояння емоціоналістських та формалістичних концепцій в

музично-естетичній думці ХХ–ХХІ ст. (психологічна герменевтика та структуральний аналіз).

Категорії простору та часу в музичній філософії та естетиці. Типи музичного простору. Типи музичного часу.

Музика в системі культури. Музика як перехрестя різноманітних аспектів духовної діяльності людства (мистецтво — наука — мораль — філософія — релігія). Соціальна роль музики. Комунікативні функції музики у суспільстві. Музика як засіб міжособистісного спілкування. Проблеми музичного сприйняття та духовна культура особистості. Музика та етос.

Основні тенденції розвитку сучасного музичного мистецтва та музичної естетики. Музика в системі культури нашої доби.

Головні історичні етапи та основні напрями розвитку музичної естетики. Загальна типологічна характеристика основних музично-естетичних концепцій. Етико-космологічні концепції музики та їх історичний розвиток. Числові концепції в музичній естетиці. Антропологічні та історіологічні музично-естетичні концепції. Аксиологічні та формалістичні типи музично-естетичних концепцій. Місце музичної естетики у системі науки, мистецтва та культури.

Музична естетика країн Стародавнього Сходу. Музична естетика Стародавнього Єгипту, Вавилонії та Палестини. Музична естетика Стародавнього Китаю та Стародавньої Індії. Магічні уявлення про музику та її роль у системі світобудування. Космологічні та символічні засади давньосхідної музичної естетики. Етична роль музики у житті давньосхідних цивілізацій. Соціальні та медико-сугестивні концепції музики (Конфуцій). Спільні та особливі риси в музичній естетиці східних культур.

Музична естетика античності. Характеристика музичної естетики Стародавньої Греції та Стародавнього Риму. Місце музики в античній ієрархії цінностей. Космологічні та етичні засади античної музичної естетики. Вчення про число у музиці. Концепція музичного етосу та лікування шляхом музики. Основні засади системи музичного виховання. Музично-естетичні погляди Піфагора, Арістоксена, Платона, Аристотеля. Музична теорія та музична естетика античності як основа європейської теорії музики.

Музична естетика Середньовіччя. Місце музичної естетики у системі західноєвропейської середньовічної думки. Загальна характеристика музичної естетики Середньовіччя та її основних тенденцій. Розвиток античних етико-космологічних і числових концепцій музики у середньовічній музичній естетиці та її алегоричний характер.

Музика як математична наука. Числова символіка в музиці. Вчення про морально-катартичне значення музики. Теолого-схоластична специфіка музичної естетики Середньовіччя. Музично-естетичні погляди отців церкви (Августин) та видатних теоретиків Середньовіччя (Боецій, Гвідо Аретинський).

Музична естетика доби Відродження. Місце музики в загальній системі наук та мистецтв доби Ренесансу. Гуманістичні музично-естетичні ідеали Відродження та специфіка музичної думки епохи. Народження опери як художнє узагальнення естетичних ідей щодо відродження музичної культури античності. Загальна характеристика музичної естетики Ренесансу. Розвиток музично-естетичної думки Нового часу (Г. Глареан, Царліно та ін.). Антропоцентризм Ренесансу та проблема ролі митця у мистецтві.

Універсалізм музичної естетики Ренесансу та проблеми формування національних музичних стилів у країнах Європи. Етична спрямованість музично-естетичної думки Північного Ренесансу та Реформації (Еразм Роттердамський, М. Лютер).

Музична естетика XVII — 1-ої половини XVIII ст. Розвиток етико-космологічних і числових концепцій музики у музичній філософії та естетиці XVII ст. (Р. Декарт, М. Мерсенн, І. Кеплер). Теорія афектів як відбиток античного вчення про музичний етос (А. Кірхер) та її роль в музичному мистецтві XVII–XVIII ст.

Формування антропологічного типу музично-естетичних концепцій у західноєвропейській музичній думці XVII–XVIII ст.

Музична естетика XVII–XVIII ст. та проблема стилів в мистецтві. Особливості взаємодії художніх напрямів і стилів в європейській музиці XVII — 1-ої половини XVIII ст. Порівняльна характеристика музичної естетики бароко та класицизму.

Музична естетика 2-ої половини XVIII ст. Особливості музичної естетики доби Просвітництва. Музична естетика просвітницького класицизму та принципи музичного наслідування природі (Ж.-Ж. Руссо). Взаємодія концепцій наслідування та виражальності в музичній естетиці та мистецтві XVIII ст.

Музична естетика віденського класицизму та її основні особливості. Універсалізм музичного ідеалу віденського класицизму. Основні категорії музичної естетики віденського класицизму. Становлення симфонізму як діалектичного методу філософського мислення в музиці.

Розвиток музично-естетичної думки XIX ст. та формування естетики музичного романтизму. Літературно-філософські витоки музич-

ного романтизму. Місце музики в романтичній системі мистецтв: філософізація музики та музикалізація філософії, романтичний синтез мистецтв. Історіологічні концепції музики (Ф. Гегель, Е. Т. А. Гофман та ін.).

Проблеми онтології та гносеології музики у романтичній естетиці. Специфіка романтичної музичної естетики, її головні принципи та основні тенденції розвитку. Естетика почуття в музично-філософській думці і творчій практиці романтиків та питання взаємодії виражального і зображального принципів в музиці. Проблема музичного змісту та форми художнього твору.

Найважливіші етапи становлення музичної естетики доби романтизму (Ф. Гегель, Ф. Шлегель, Ф. Шеллінг, Е.Т.А. Гофман, Р. Шуман, Р. Вагнер, Ф. Лист, Ф. Ніцше, А. Шопенгауер).

Музична естетика межі XIX–XX ст. та криза романтичної музичної думки. Основні тенденції та напрями музичної естетики кінця XIX – початку XX ст. (імпресіонізм, символізм, експресіонізм, неокласицизм, натуралізм, неофольклоризм, урбанізм тощо).

Музична естетика імпресіонізму та символізму (К. Дебюсі). Музична естетика експресіонізму. А. Шенберг та його художньо-філософські погляди. Музична естетика неокласицизму (музично-філософські принципи П. Хіндеміта, І. Стравінського). Музична естетика неофольклоризму та варваризму (І. Стравінський, Б. Барток, С. Прокоф'єв та ін.). Естетика музичного натуралізму та веризму. Музична естетика джазу та мюзик-холу.

Основні особливості музичної естетики XX – початку XXI ст., найважливіші тенденції її розвитку та етапи становлення. Головні принципи музичної думки XX – початку XXI ст. Філософські засади музичної естетики XX – початку XXI ст.

Розділ 3. Історія та теорія музичного виконавства

Тема 3.1. Текстологічно-стильові аспекти музичного виконавства

Становлення історії і теорії музичного виконавства як самостійної галузі музичної науки. Проблеми стилю та текстології в сучасній музичній науці та практиці. Історизм музичного мислення як ознака сучасного музичного виконавства. Музична текстологія та історично-стильова реконструкція в сучасному музично-виконавському процесі. Специфіка історичної реконструкції композиторських і виконавських стилів минулого в музичному мистецтві XX–XXI ст. Проблеми взаємодії об'єктивного і суб'єктивного чинників в музичному виконавстві

XX–XXI ст. Музична текстологія та її роль в сучасній музичній науці та практиці. Категорії музичного тексту та стилю та їх значення для сучасного музичного виконавства.

Текст музичного твору. Імпровізація та її роль в історії музичного мистецтва. Взаємодія імпровізації та фіксованого нотного тексту в історії музичного мистецтва. Історичне становлення та еволюція музичної нотації.

Музичний твір як історичний феномен: генеза, соціокультурні та художньо-естетичні передумови формування та розвитку. Текст, контекст та підтекст музичного твору. Нотний запис як «текст-код» твору. Текст як основа музичного інтерпретування.

Поняття редакції в музичному мистецтві. Види редакцій (уртекстові, виконавські, композиторські, педагогічні) та їх специфіка. Віддзеркалення в редакціях історично-стильових особливостей композиторської, музично-теоретичної та музично-виконавської думки конкретної доби.

Основні музично-виконавські засоби художньої виразності та їх історична еволюція. Соціокультурні, художньо-естетичні та органіологічні передумови формування та історичної еволюції комплексу музично-виконавських засобів художньої виразності.

Специфіка музичного інструментарію XVII–XX ст. та її вплив на композиторську та виконавську творчість.

Особливості музичної архітекtonіки та форми. Особливості відтворення музичної архітекtonіки у виконавській реконструкції творів доби бароко. Специфіка музичної архітекtonіки та форми в творах віденських класиків та особливості її виконавського відтворення. Специфіка трактування музичної форми та її виконавського втілення в мистецтві романтиків. Проблеми композиторського та виконавського переосмислення принципів музичної архітекtonіки та форми в мистецтві XX–XXI ст.

Поняття темпу та його історична еволюція в музиці XVII–XXI ст. (бароко, класицизм, романтизм, сучасність). Специфіка осягнення взаємодії часу та темпу в музиці. Темп та метроритм. Історичні особливості трактування музичного часу та темпу. Форми практичного визначення музичного темпу в мистецькій практиці бароко та класицизму. Закономірності трактування темпу та музичної форми в музиці віденських класиків. Характерні особливості трактування темпоритму та агогіки в музиці романтиків. Проблеми музичного часу та темпу в композиторській і виконавській практиці XX–XXI ст.

Музична динаміка: поняття, історичні особливості виконавського трактування (бароко, класицизм, романтизм, сучасність). Загальні принципи відтворення музичної динаміки в творах барокового часу. Особливості динаміки в музиці віденських класиків в контексті зміни загальноестетичних та творчих парадигм в мистецтві XVIII ст. Особливості трактування динаміки в музиці романтиків як втілення філософсько-естетичних ідей романтизму. Сучасні виконавські підходи до художнього відтворення музичної динаміки в композиторських творах XX–XXI ст.

Музична артикуляція: визначення поняття, специфіка та основні принципи. Артикуляція в музиці барокового часу та її історичні особливості. Особливості артикуляції в музиці віденських класиків. Артикуляція та фразування: диференціація понять, особливості історичної взаємодії. Особливості артикуляції та фразування в музиці романтиків. Різновиди сучасного артикуляційного комплексу в музиці XX–XXI ст.

Музична орнаментика та її історичне значення. Основні види мелізмів та історичні особливості їх виконавського розшифрування. Загальноестетичні, органологічні та художньо-стильові детермінанти розквіту орнаментики в музиці XVII–XVIII ст. Загальні принципи розшифрування мелізматика в музиці бароко та віденського класицизму. Естетичні особливості трактування мелізмів композиторами-романтиками; проблеми їх виконавського втілення.

Тема 3.2. Музична інтерпретація у виконавській творчості

Музична інтерпретація в системі сучасного музикознавства: генезис та етапи розвитку. Проблемне коло питань сучасної музичної інтерпретації та основні напрямки. Визначення понять «музична інтерпретація», «музичне інтерпретування», «інтерпретаційна версія музичного твору». Порівняльний аналіз термінів «інтерпретація» та «герменевтика».

Об'єкти музичної інтерпретації. Суб'єкти музичної інтерпретації: слухачі, музиканти-виконавці, музикознавці (історики, теоретики, музичні критики), викладачі, композитори.

Різновиди музичної інтерпретації у сучасній науковій літературі за способом і характером інтерпретування: наукова, художня, буденна. Класифікація музичної інтерпретації за характером кінцевого результату інтерпретування — інтерпретаційною версією: слухачька, редакційна, виконавська, композиторська, музикознавча. Взаємодія різновидів музичної інтерпретації та їх прояв у практичній діяльності музиканта.

Музичне мислення. Визначення поняття «музичне мислення». Музична інтерпретація як активний процес мислення та пізнання музичного твору. Інтерпретація музичного твору як мислення музично-образними уявленнями. Музично-інтонаційний тезаурус як усталений комплекс слухових уявлень, сформований в процесі музичного сприйняття. Особистісний та колективний тезауруси. Поняття внутрішньо-слухового «музично-інтонаційного еталону» (В. Москаленко). Взаємодія різних типів еталонних слухових уявлень в процесі музичного мислення. Поняття «індивідуальний музичний стиль» як відображення специфіки музичного мислення суб'єктів інтерпретації.

Виконавська інтерпретація та індивідуальний стиль інтерпретатора. Творча індивідуальність виконавця та інтерпретаторський стиль як тип музичного висловлювання. Проблема наслідування та новаторства у виконавському мистецтві: приналежність до певної епохи, національної культури, традиції, виконавської школи.

Музичний твір як феномен художньої цілісності. Проблема розуміння в контексті музичної інтерпретації. Художня ідея як важливий фактор композиції та драматургії твору. Визначення понять «музичний задум» та «музична ідея». Різновиди музичної ідеї: композиційна, семантична, драматургічна. Музичний задум як початковий етап розуміння художньої концепції твору. Композиторська концепція твору, що зашифрована у нотному тексті. Пізнання композиційної ідеї музичного твору: тип драматургії, структурні взаємозв'язки між частинами форми, кульмінаційні зони, образно-драматургічні лінії, жанрово-стильові ознаки тощо. Виконавська концепція як втілення композиторського задуму крізь призму особистості інтерпретатора-виконавця. Пізнавальні можливості музикознавчої інтерпретації: від композиторського тексту до виконавської драматургії.

Основні рівні існування музичного твору: нотний текст, уявлення звучання твору, саме музичне звучання.

Музична пам'ять як засіб фіксації «програми» твору. Специфіка «живого виконання» та механічного запису музичного тексту.

Редакція як форма музичної інтерпретації.

Музичний твір як об'єкт виконавської інтерпретації. Взаємодія виконавця-інтерпретатора з композиторським текстом. Виконавський текст. Різновиди трактування виконавцем авторського нотного запису: точне прочитання, прочитання з редакційним змінюванням смислових деталей, прочитання-транскрипції.

Виконавська концепція музичного твору. Визначення поняття «виконавська інтерпретація». Суб'єктивні та об'єктивні фактори ви-

конавської інтерпретації. Виконавська інтерпретація як активний процес мислення і пізнання музичного твору.

Специфіка виконавського аналізу як виду дослідження музичного твору, спрямованого на створення виконавської інтерпретації. Теоретико-методологічні засади виконавського аналізу музичного твору та його пріоритетні напрями (стильовий, жанровий, фактурний, емоційно-драматургічний).

Музично-виконавські стилі. Стильовий архетип у виконавській творчості. Основні виконавські підходи та музично-виконавські стилі інтерпретування: романтичний, академічний, автентичний. Індивідуальний стиль виконавця-інтерпретатора. Музичний твір як відображення єдності композиторського стилю та індивідуального стилю виконавця-інтерпретатора. Функції виконавця-інтерпретатора в структурі художньої комунікації «композитор — слухач-реципієнт». Параметри аналізу індивідуально-виконавського стилю інтерпретатора: художній смак виконавця, широта його музичного і культурного кругозору; аналіз виконавської манери, стилю виконання (вибір виконавських засобів виразності та прийомів); адекватність виконавської версії до авторського задуму.

Порівняльний аналіз різних інтерпретаційних версій твору. Алгоритм порівняльного аналізу: від композиторського тексту (музичного твору як об'єкту інтерпретації) до виконавської драматургії (виконавський текст, що ґрунтується на індивідуальному стилі). Оцінка художньої оригінальності, естетичної самодостатності виконавської інтерпретації.

Список літератури

1. Аберт Г. В. В. А. Моцарт: В 2-х ч. / Г. Аберт / Пер. с нем, вступ. ст., коммент. К. К. Саквы. — Ч.1, кн.1,2, изд. второе. — М.: Музыка, 1987–1990.
2. Адорно Т. Теория эстетики : пер. з нім. / Т. Адорно. — К. : Основа, 2002. — 518 с.
3. Академія музичної еліти України: До 90-річчя Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. — К.: Муз. Україна, 2004. — 560 с.
4. Аюпян Л. Опыт феноменологии и творчества Д. Шостаковича / Л. Аюпян. — М. : Дмитрий Буланин, 2004. — 452 с.
5. Аюпян Л. О. Анализ глубины структуры музыкального текста / Л. О. Аюпян. — М. : Практика, 1995. — 256 с.
6. Актуальные проблемы музыкального образования: Сб. ст. / Сост. И. А. Котляревский, Ю.А. Полянский. — К. : Муз. Україна, 1986. — 128 с.
7. Алексеев А. История фортепианного искусства : В 3 ч. — Ч. 1 и 2. — Изд. 2-е, доп. / А. Алексеев. — М. : Музыка, 1988. — 415 с., нот.
8. Алексеев А.Д. Из истории фортепианной педагогики: Руководство по игре на клавишно-струнных инструментах (от эпохи Возрождения до середины XIX в.): Хрестоматия. / А.Д. Алексеев. — К. : Муз. Україна, 1974. — 163 с.
9. Арановский М. Интонация, знак и «новые методы» / М. Арановский // Советская музыка, 1980. — №10. — С. 41–46.
10. Арановский М. Г. Музыкальный текст. Структура и свойства / М. Арановский — М. : Композитор, 1998. — 343 с.
11. Арановский М. Г. Мышление, язык, семантика / М. Арановский // Проблемы музыкального мышления : сб. ст. / сост. и ред. М. Г. Арановского.— М., 1974. — С. 91–129.
12. Архімович Л.Б. Шляхи розвитку української радянської опери / Л.Б. Архімович. — К.: Муз. Україна, 1970. — 142 с.
13. Асафьев Б. Избранные статьи о музыкальном просвещении и образовании / Б. Асафьев. — М. Музгиз, 1965. — 154 с.
14. Асафьев Б.В. Русская музыка XIX и начала XX века / Б. Асафьев. — 2-е изд. — Л. : Музыка, Ленинград. отд., 1979. — 341 с.
15. Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс. Кн. 1 и 2 / Б. В. Асафьев, ред., вст. ст. и коммент. Е. М. Орловой. — 2-е изд. — Л. : Музыка, 1971. — 376 с.: нот. ил.
16. Бадюра-Скода, Е. и П. Интерпретация Моцарта / Е. и П. Бадюра-Скода. — М. : Музыка, 1972. — 376 с.
17. Баренбойм Л. Об основных тенденциях музыкальной педагогики XX века. (К итогам IX конференции ISME) / Л. Баренбойм. — Сов. музыка, 1971. — № 8. — С. 96–111.
18. Баренбойм Л. Музыкальная педагогика и исполнительство / Л. Баренбойм. — Л. : Музыка. Ленинград. отд., 1974. — 336 с.

19. Баренбойм Л. Путь к музицированию: Исследование / Л. Баренбойм. — Изд. 2-е, доп. — Л. : Сов. композитор, 1979. — 352 с.
20. Барсова И. А. Симфонии Густава Малера / И. А. Барсова. — М. : Музыка, 1975. — 496 с.
21. Бекетова Н. Сергей Рахманинов: на грани миров (личность как символ культурного цикла) / Н. Бекетова // Сергей Рахманинов: история и современность: сб. ст. — Ростов н/Д : Изд-во РГК им. С. В. Рахманинова, 2005. — С. 11–41.
22. Бенч-Шокало О. Г. Український хорівий спів : Актуалізація звичаєвої традиції / О. Г. Бенч-Шокало. — К.: Ред. журн. Укр. Світ, 2002. — 440 с.
23. Березовчук Л. Н. Музыкальный жанр как система функций (психологические и семиотические аспекты) / Л. Н. Березовчук // Аспекты теоретического музыкознания : сб. науч. тр. / Сост. Ю. В. Кудряшов. — Л. : ЛГИТМиК, 1989. — С. 95–123.
24. Березовчук Л. Н. Артикуляция в музыке (К проблеме модальной звуковой формы в произведении) / Л. Н. Березовчук // Музыкальная коммуникация = The music communication. сб. науч. тр. / Рос. ин-т истории искусств ; [ред.-сост. Л. Н. Березовчук]. — СПб., 1996 — С. 187–203.
25. Берков В. О. О гармонии Бетховена. На пути к будущему / В. О. Берков // Бетховен : сб. ст. / ред.-сост. Н. Л. Фишман. — М., 1971. — Вып. 1. — С. 298–332.
26. Бобровский В. П. Функциональные основы музыкальной формы: Исследование / В. П. Бобровский. — М. : Музыка, 1989. — 268 с.
27. Богданов В. Історія духового музичного мистецтва України (від найдавніших часів до поч. XX ст.) / В. Богданов. — Х., ХДУМ, 2007. — 350 с.
28. Бонфельд М. Ш. Музыка: язык или речь? / М. Ш. Бонфельд // Проблемы музыкознания: сб. науч. тр. / РАН, Российский Институт Истории Искусств. — СПб., 1996. — Вып. 8.: Музыкальная коммуникация. — С. 15–39.
29. Браудо И. А. Артикуляция: (О произношении мелодии) / И. А. Браудо ; под ред. Х. С. Кушнарєва. — Изд. 2-е. — Л.: Музыка, Ленингр. отд-ние, 1973. — 197 с.
30. Браудо И. Об органной и клавирной музыке / И. Браудо. — Л. : Музыка, 1976. — 152 с.
31. Булат Т. Николай Лысенко / Т. Булат. — К.: Муз. Україна, 1981. — 118с.
32. Булат Т. Український романс / Т. Булат. — К.: Наукова думка, 1979. — 124 с.
33. Бэлза И. Исторические судьбы романтизма и музыка : монография / И. Бэлза. — М. : Музыка, 1985.
34. Бэлза И. Ф. Александр Николаевич Скрябин / И. Ф. Бэлза. — М.: Музыка, 1986. — 176 с.
35. Васина-Гроссман В. А. Михаил Иванович Глинка / В. А. Васина-Гроссман. — М. : Музыка, 1982. — 104 с.
36. Вопросы музыкального исполнительства и педагогики: Сб. ст. / Ред.-сост. А.В. Малинковская. / Гос. муз.-пед. ин-т им. Гнесиных. — М. : Музыка, 1976. — 287 с.

37. Вопросы музыкального стиля: Сб. ст. / Сост. М.Г. Арановский. — Л. : ЛГИТ-МИК, 1978. — 176 с.
38. Галь Г. Брамс. Вагнер. Верди. Три мастера — три мира / Г. Галь. — М.: Радуга, 1986. — 480 с.
39. Гейвандова К. М. Кармінський / К. Гейвандова. — К.: Муз. Україна, 1981. — 44 с.
40. Гейрингер К. Иоганнес Брамс / К. Гейрингер. — М. : Музыка, 1965. — 431 с.
41. Герасимова-Персидская Н. Паргесный концерт в истории музыкальной культуры / Н. Герасимова-Персидская. — М.: Музыка, 1983. — 288 с.
42. Герасимова-Персидская Н. Хоровий концерт на Україні в XVII–XVIII ст.: дослідження / Н. Герасимова-Персидська. — К.: Муз. Україна, 1978. — 182 с.
43. Герасимова-Персидська Н. О. Нове в музичному хронотопі кінця тисячоліття / Н. О. Герасимова-Персидська. // Українське музикознавство. Вип. 28. — К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1998. — С. 32–47.
44. Герцман Е. Античное музыкальное мышление : монография / Е. Герцман. — Л.: Музыка, 1986. — 224 с.
45. Гинзбург Л. Об интерпретации музыки XVIII века / Л. Гинзбург. // Музыкальное исполнительство: Сб. ст. — Вып. 8. — М. : Музыка, 1973. — С. 138–155.
46. Головинский Г. Композитор и фольклор: Из опыта мастеров XI–XX веков. Очерки / Г. Головинский. — М., 1981. — 279 с.
47. Голубовская Н. О музыкальном исполнительстве : Сб. ст. и материалов / Н. Голубовская. — Л. : Музыка, 1985. — 142 с.
48. Гордійчук М. Музыка і час / М. Гордійчук. — К.: Муз. Україна, 1984. — 324 с.
49. Гордійчук М. Л. Дичко / М. Гордійчук. — К.: Муз. Україна, 1978. — 77 с.
50. Горюхина Н. А. Национальный стиль: понятие и опыт анализа: статья / Н. А. Горюхина // Проблемы музыкальной культуры. — Вып. 2. — К., 1989. — С. 52–65.
51. Горюхина Н. Открытые формы / Н. Горюхина // Науковий вісник : зб. ст. / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського ; упоряд. К. І. Шамаєва. Вип. 30, кн.1. : Зі спадщини майстрів. — К., 2003. — С. 66–91.
52. Григорьев В. Вопросы исполнительской формы и пути ее реализации / В. Григорьев // Музыкальное исполнительство и современность: Сб. ст. / Сост. М. А. Смирнов. — М. : Музыка, 1988. — С. 69–86.
53. Григорьева Г. Симфония и проблемы стиля / Григорьева Г. // Сов. музика, 1987, №4. — С.27–35.
54. Грица С. Мелос української народної епіки / С. Грица. — К., 1974. — 235 с.
55. Грушевський М. С. Духовна Україна: сб. творів / М.С. Грушевський. — К.: Либідь, 1994. — 558 с.
56. Гуренко Е. Г. Проблемы художественной интерпретации (философский анализ) / Е. Г. Гуренко ; отв. ред. М. В. Овсянников, В. В. Целищев. — Новосибирск : Наука, Сиб. отд-ние, 1982. — 256 с.
57. Гусарова О. В. Золотухін / О. Гусарова. — К.: Муз. Україна, 1988. — 39 с.

58. Давидян Р. Квартетное искусство: Проблемы исполнительства и педагогики / Р. Давидян. — М.: Музыка, 1984. — 270 с.
59. Денисов Э. Додекафония и проблемы современной композиторской техники / Э. Денисов // Музыка и современность. — Вып. 6. — М., 1969. — С. 478–526.
60. Дирижерское исполнительство: Практика. История. Эстетика. — М.: Музыка, 1975. — 631 с.
61. Драганчук В. Музичний твір: Проблема впливу на реципієнта / В. Драганчук. // Науковий вісник : зб. ст. / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського : упоряд. В. Г. Москаленко. — К., 2002. — Вип. 21 : Музичний твір як творчий процес. — С. 59–69.
62. Дыс Л. Музыкальное мышление как объект исследования / Л. Дыс. // Музыкальное мышление: сущность, категории, аспекты исследования : сб. ст. / сост. Л. И. Дыс. — К., 1989. — С. 35–44.
63. Ержемский Г.Л. Психология дирижирования: Некоторые вопросы исполнительства и творческого взаимодействия дирижера с музыкальным коллективом / Г.Л. Ержемский. — М.: Музыка, 1988. — 80 с.
64. Жак-Далькроз Э. Ритм / Э. Жак-Далькроз. — М.: Классика — XXI, 2002. — 245 с.
65. Жданько А. Н. Миросозерцание Н. А. Римского-Корсакова: «пантеизм» или «космизм»? / А. Н. Жданько. // Київське музикознавство. Культурологія та мистецтвознавство: Зб. ст. — К.: КДВМУ ім. Р. М. Глієра. — Вип. 15. — 2004. — С. 144–152.
66. Жмудь Л. Я. Пифагор и его школа / Л. Я. Жмудь. — Л.: Наука, 1990. — 192 с.
67. Завьялова О. К. Виолончельные сонаты Л. ван Бетховена: Жанр, стиль, ансамблевый тип мышления: Исслед. / О. К. Завьялова. — К.: НМАУ им. П. И. Чайковского, 1999. — 92 с.
68. Задерацкий В. Полифоническое мышление И. Стравинского / В. Задерацкий. — М.: Сов. композитор, 1980. — 75 с.
69. Зарубіжна музична культура XVII–XX ст. / Тематичний збірник наукових праць / Київська державна консерваторія ім. П. І. Чайковського. — К.: Інформ-видав. «Компас», 1991. — 157 с.
70. Зейфас Н.М. Concerto grosso в музыке барокко / Н. М. Зейфас. // Проблемы музыкальной науки. — Вып. 3. — М.: Музыка, 1975. — С. 379–406.
71. Земцовский И. Фольклор и композитор / И. Земцовский. — М.-Л.: Музыка, 1978. — 176 с.
72. Зингер Е. Из истории фортепианного искусства Франции: до середины XIX века / Е. Зингер. — М.: Музыка, 1976. — 112 с.
73. Зинькевич Е. Лирическая симфония: вопросы типологии (на материале творчества украинских композиторов) / Е. Зинькевич // *Mundus musicae*. Тексты и контексты. Избранные статьи / Е. Зинькевич. — К., 2007. — С. 50–71.
74. Зинькевич Е. Симфонические параболы: о музыке Евгения Станковича / Е. Зинькевич. — Ужгород : Лира, 2002. — 208 с.

75. Зинькевич Е. С. Динамика обновления. Украинская симфония на современном этапе в свете диалектики традиции и новаторства (1970-е — начало 80-х годов) / Е.С. Зинькевич. — К.: Муз. Україна, 1986. — 96 с.
76. Золтаи Д. Этнос и аффект: История философской музыкальной эстетики от зарождения до Гегеля / Д. Золтаи. — М.: Прогресс, 1977. — 372 с.
77. Іваницький А. Українська народна музична творчість / А. Іваницький. — К.: Муз. Україна, 1999. — 222 с.
78. Іванов В. Дмитро Бортнянський: монографія / В. Іванов. — К. Муз. Україна, 1980. — 143 с.
79. Кауфман Л. Семен Гулак-Артемовский : монография / Л. Кауфман. — К.: Муз. Україна, 1981. — 52 с.
80. Кац Б. О некоторых чертах структуры вариационного цикла (К вопросу о музыкальном синтаксисе) / Б. Кац // Вопросы теории и эстетики музыки / Вып. 11. — Л.: Музыка, 1972. — С. 167–183.
81. Келдыш Ю.В. Рахманинов и его время / Ю. В. Келдыш. — М.: Музыка, 1973. — 470 с.
82. Кириллина Л. Лючано Беріо //XX век. Зарубежная музыка: Очерки и документы. — Вып. 2. /Л. Кириллина (под ред. М. Арановского и А. Баввой). — М.: Москов. гос. консерватория, 1995. — С.90–98.
83. Кириллина Л. Классический стиль в музыке XVIII — начала XIX веков: Самосознание эпохи и музыкальная практика / Л. Кириллина. — М.: Москов. гос. консерватория, 1996. — 192 с.
84. Кияновська Л. Мирослав Скорик: Творчий портрет композитора в дзеркалі епохи / Л. Кияновська. — Львів, 1998. — 206 с.
85. Кияновська Л. Стильова еволюція галицької музичної культури XIX–XX ст. / Л. Кияновська. — Тернопіль, 2000. — 339 с.
86. Климовицкий А. Жанр и коммуникативные аспекты музыки: музыкальная деятельность, музицирование, музыкальный язык / А. И. Климовицкий, О. Б. Никитенко // Проблемы музыкознания.: сб. науч. тр. / РАН, Рос. Ин-т ист. искусств. Вып. 8. : Музыкальная коммуникация. — СПб., 1996. — С. 40–61.
87. Клинт В. Українська радянська фортепіанна музика (1917–1977) / В. Клинт. — К.: Наукова думка, 1980. — 136 с.
88. Коган Г. Вопросы пианизма / Г. Коган. — М.: Советский композитор, 1968. — 463 с.
89. Коган Г. У врат мастерства. Работа пианиста / Г. Коган. — М.: Музыка, 1969. — 344 с.
90. Когоутек Ц. Техника композиции в музыке XX века / Ц. Когоутек. — М.: Музыка, 1976. — 367 с.
91. Козаренко О. Феномен української національної мови / О. Козаренко. — Львів, 2000. — 384 с.
92. Кокорева Л. Язык символизма — поэтический и музыкальный (от «Пеллеаса» Дебюсси к «Воццеку» Берга // Л. Кокорева. // Музыкальный театр XX века: События, проблемы, итоги, перспективы. — М.: Едиториал УРСС, 2004. — С. 27–44.

93. Конен В. Театр и симфония (роль оперы в формировании классической симфонии) / В. Конен. — М. : Музыка, 1975. — 376 с.
94. Коновалова І. Ю. Композиторська інтерпретація в ракурсі постмодерну (на матеріалі хорової творчості Є. Станковича) : стаття / І. Ю. Коновалова // *Культура України*. Вип 34. : зб. наук. праць / М-во культури України, Харк. Держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. — Х. : ХДАК, 2011. — С. 242–250.
95. Коновалова І. Ю. Генезис жанру хорової обробки в контексті становлення європейської професійної музики : стаття / І. Ю. Коновалова // *Вісн. Міжнар. слов'ян. ун-ту. Сер. Мистецтвознавство*. — Х. : МСУ, 2005. — Т. 8, № 1. — С. 35–39.
96. Корыхалова Н. Проблема объективного и субъективного в музыкально-исполнительском искусстве и ее разработка в зарубежной литературе / Н. Корыхалова // *Музыкальное исполнительство*: Сб. ст. — Вып. 7. — М. : Музыка, 1972. — С. 47–92.
97. Коханик І. Музыкальний стиль в ситуації «понимающего общения»: научный и творческий аспекты / І. Коханик // *Наук. вісн. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського* : зб. ст. — К., 2008. — Вип. 72. — С. 28–39.
98. Кремлев Ю. Музыкальная эстетика Франции XIX века / Ю. Кремлев. — М. : Музыка, 1974. — 328 с.
99. Кремлев Ю. Очерки по эстетике музыки / Ю. Кремлев. — М. : Сов. композитор, 1972. — 272 с.
100. Креник З. Исследование о 12-тоновом контрапункте (перевод с немецкого и редакция Е.Костицына) / З. Креник. — К., 1993. — 48 с.
101. Кудряшов А. Ю. Теория музыкального содержания. Художественные идеи европейской музыки XVII–XX вв. : учеб. пособие для муз. вузов и вузов искусств / А. Ю. Кудряшов. — СПб. : Лань, 2006. — 432 с.
102. Куницкая Р. О романтической поэтике в творчестве Дебюсси / Р. Куницкая. — М. : Музыка, 1982. — 319 с.
103. Куницкая Р. Французские композиторы XX века / Р. Куницкая. — М. : Сов. композитор, 1990. — 207 с.
104. Куперен Ф. Искусство игры на клавиатуре / Пер. с франц. / Вступ. очерк, ред. и коммент. Я.И. Мильштейна. — М. : Музыка, 1973. — 152 с.
105. Лаул Р. О творческом методе А.Шенберга / Р. Лаул. // *Вопросы теории и эстетики музыки*. — Вып. 9. — Л. : Музыка, 1969. — С. 41–70.
106. Лашенко А.П. Хоровая культура: аспекты изучения и развития : монографія / А. П. Лашенко. — К.: Муз. Україна, 1989. — 136 с.
107. Левашева О. Е. Михаил Иванович Глинка / О. Е. Левашева. — М.: Музыка, 1987. — 381 с.
108. Левая Т. Русская музыка начала XX века в художественном контексте эпохи : [Исследование] / Т. Левая. — М. : Музыка, 1991. — 166 с.
109. Леонтьева О.Т. Карл Орф / О.Т. Леонтьева. — М. : Музыка, 1984. — 334 с.
110. Лисенко М. В. Характеристика музичних особливостей українських дум і пісень, виконуваних кобзарем Вересаєм / М. В. Лисенко. — К.: Муз. Україна, 1955. — 88 с.

111. Лісецький С. Євген Станкович / С. Лісецький. — К.: Муз. Україна, 1987. — 63 с.
112. Лобанова М. Воплощение мифа в «Кольце нибелунга» Вагнера / М. Лобанова // *Проблемы музыкальной науки*. — Вып. 7. — М. : Сов. композитор, 1989. — С. 266–289.
113. Лобанова М. Музыкальный стиль и жанр: история и современность / М. Лобанова. — М. : Сов. композитор, 1990. — 312 с.
114. Лосев А. Ф. Музыка как предмет логики / А. Ф. Лосев. // *Форма, стиль, выражение*. — М. : Мысль, 1995. — С. 405–602.
115. Лотман Ю. М. Структура художественного текста / Ю. М. Лотман. — М. : Искусство, 1970. — 384 с.
116. Лошков Ю.І Генеза та становлення диригентського виконавства в Україні: моногр./ Ю. І.Лошков. — Х. : ХДАК, 2007. — 235с.
117. Мазель Л. А. Анализ музыкальных произведений. Элементы музыки и методика малых форм / Л. А. Мазель, В. А. Цуккерман / — М. : Музыка, 1967. — 751 с.
118. Маклыгин А. Фактурные формы сонорной музыки / А Маклыгин. // *Laudamus*. — М., 1992. — С. 129–137.
119. Медушевский В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки / В. Медушевский. — М. : Музыка, 1976. — 154 с.
120. Медушевский В. К проблеме сущности, эволюции и типологии музыкальных стилей / В. Медушевский // *Музыкальный современник*: Сб ст. — Вып. 5. — М. : Сов. композитор, 1984. — С. 5–17.
121. Медушевский В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки / В. Медушевский. — М. : Музыка, 1976. — 254 с.
122. Медушевский В. Христианские основания сонатной формы / В. Медушевский. — Муз. академия. — 2005. — № 4. — С. 7–14.
123. Месхишвили Э. П. Фортепианные сонаты Скрябина / Э. П. Месхишвили ; отв. ред. И. А. Барсова. — М. : Сов. композитор, 1981. — 270 с.
124. Методы изучения старинной музыки: Сб. науч. тр. — М. : Москов. гос. консерватория им. П.И. Чайковского, 1992. — 208 с.
125. Мизитова А. Фрагменты творчества Валентина Бибика : монографические очерки / А. Мизитова, И. Иванова. — Харьков, 2006. — 126 с.
126. Микола Лисенко у спогадах сучасників : У 2-х т. — К.: Муз. Україна, 2003. — Т. 1. — 343с.
127. Милка А. Баховские «шестерки» (Принцип организации баховских сборников в контексте особенностей Барокко) / А. П. Милка. // *Проблемы музыкознания*: сб. науч. тр. / Рос. ин-т ист. искусств. — СПб., 1996. — Вып. 8. Музыкальная коммуникация. — С. 220– 238.
128. Мильштейн Я. И. Вопросы теории и истории исполнительства: Сб. ст. / Я. И. Мильштейн. — М. : Сов. композитор, 1983. — 266 с., ил.
129. Михайлов А. В. Эстетика немецких романтиков: сб. / А. В. Михайлов. — М. : Искусство, 1987. — 734 с.

130. Москаленко В. Г. Про специфіку музичної інтерпретації / В. Г. Москаленко // Київське музикознавство. — Вип. 2. — К., 1999. — С. 23–32.
131. Москаленко В. Творческий аспект музыкальной интерпретации (к проблеме анализа): Исследование / В. Москаленко. — К. : Гос. конс. им. П. И. Чайковского, 1994. — 157 с.
132. Музична освіта в Україні: Сучасний стан, проблеми розвитку: Матеріали наук.-практ. конф. / Академія мистецтв України; Голова ред. колегії акад. І. Д. Безгін. — К. : Київ, 2001. — 174 с.
133. Музыка Западной Европы — классика и современность (творчество, исполнительство, педагогика): Сб. науч. тр. — К. : Гос. консерватория, 1994. — С. 18–32.
134. Музыка Западной Европы XVII–XIX веков: Творчество, исполнительство, педагогика: Сб. науч. тр. / Сум. гос. пед. ун-т им. Макаренка / Ред.-сост. И. С. Драч. — Сумы, 1994.
135. Музыка XX века: Очерки. — В 2-х ч. Кн.1. — 366 с.; кн.2 — 574 с; ч. 2, кн. 3. — 589 с.; кн. 5А. — 343 с. — М. : Музыка, 1976–1987.
136. Музыкальная культура древнего мира: сб. ст. / Под ред. и с вступ. статьей Р. И. Грубера. — Л. : Музгиз. Ленинград. отд. Тип. им. И. Федорова, 1937. — 259 с.
137. Музыкальная эстетика Германии XIX века / Под ред. А. В. Михайлова, В. П. Шестакова: В 2 т. — Т. 1. — 414 с. ; Т. 2.— 432 с.— М. : Музыка, 1981—1982.
138. Музыкальная эстетика западноевропейского средневековья и Возрождения (Памятники муз.-эстет. мысли): монография / Под ред. В. П. Шестакова. — М. : Музыка, 1966. — 574 с.
139. Музыкальная эстетика Западной Европы XVII–XVIII веков / Под ред. В. П. Шестакова. — М. : Музыка, 1971. — 688 с.
140. Музыкальная эстетика стран Востока / Общ. ред. и вст. ст. В.П. Шестакова. — М. :Музыка, 1967. — 414 с.
141. Музыкальная эстетика Франции XIX века / Под ред. Е. Ф. Бронфин. — М. : Музыка, 1974. — 327 с.
142. Музыкальное исполнительство и педагогика: История и современность: Сб. ст. / Сост. Т. А. Гайдамович. — М. : Музыка, 1991.
143. Музыкальное мышление: сущность, категории, аспекты исследования: Сб. ст. / Сост. Л. И. Дыс. — К. : Муз. Україна, 1989. — 181 с.
144. Музыкальный язык, жанр, стиль: Проблемы теории и истории: Сб. науч. тр. / Ред. В. В. Протопопов.— М. : Москов. гос. консерватория, 1987. — 186 с.
145. Назайкинский Е. О психологии музыкального восприятия / Е. В. Назайкинский. — М. : Музыка, 1972. — 384 с.
146. Назайкинский Е. В. Звуковой мир музыки / Е. В. Назайкинский. — М.: Музыка, 1983. — 254 с.
147. Назайкинский Е. В. Логика музыкальной композиции / Е. В. Назайкинский. — М.: Музыка, 1982. — 319 с.

148. Назайкинский Е. В. Музыкальное восприятие как проблема музыкознания / Е. В. Назайкинский. // Восприятие музыки: Сб. ст. / Ред. В. Н. Максимов. — М.: Музыка, 1980. — С. 91–112.
149. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры / Г. Нейгауз. — М. : Музгиз, 1961. — 228 с.
150. Орджоникидзе Г. К вопросу о специфике музыкального мышления / Г. Орджоникидзе // Вопросы музыкознания : сб. ст. — Вып. 3. — М. : Музыка, 1960. — С. 185–203.
151. Орджоникидзе Г. Оперы Верди на сюжеты Шекспира / Г. Орджоникидзе. — М. : Музыка, 1967. — 327 с.
152. Орлов Г. Время и пространство музыки / Г. Орлов. / Проблемы музыкальной науки: Сб. ст. — Вып. 1. — М. : Сов. композитор, 1972. — С. 358–394.
153. Очеретовская Н. Содержание и форма в музыке / Н. Очеретовская. — К. : Муз. Україна, 1984. — 112 с.
154. Виеру. Н. Опера Р. Вагнера «Нюрнбергские мастерзингеры». Музыкальные формы и драматургия. / Н. Виеру. — М. : Музыка, 1972. — 138 с.
155. Павлишин С. «Місячний П'єро» А. Шенберга / С. Павлишин. — К. : Музична Україна, 1972. — 56 с.
156. Павлішин С. В. Сильвестров / С. Павлішин. — К.: Муз. Україна, 1988. — 152 с.
157. Перриш К., Оул Дж. Образцы музыкальных форм от григорианского хора до Баха / К. Перриш, Дж. Оул. — Л.: Музыка, 1975. — 315 с.
158. Печерский П. О фортепианной музыке Дебюсси / П. Печерский. // Дебюсси и музыка XX века: сб.ст. — Л. Музыка, 1983. — С. 91–136.
159. Польская И. И. Поэтика фортепианных дуэтов Ф. Шуберта : монография / И. И. Польская. — Харьков : ХГАК, 1998. — 80 с.
160. Польская И. И. К вопросу об этико-космологической концепции музыки / И. И. Польская // Дух і Космос: Наука і культура на шляху до нетрадиційного світосприйняття / Кол. авторів під кер. проф. І. З. Цехмістро / Харків. держ. ун-т. — Х., 1995. — С. 166–174.
161. Польская И. И. Камерный ансамбль: История, теория, эстетика: монография. — Х. : ХГАК, 2001. — 396 с.
162. Польская И. И. Музыкальная эстетика немецкого и австрийского романтизма в зеркале ментальных и хронотопических различий / И. Польская. // Вісник Міжнар. Слов'янського ун-ту: Наук.-теор. журн. — Серія «Мистецтвознавство». — Т. XII. — Х., 2009. — С. 3–8.
163. Порфирьева А. Эстетика австро-немецкой поэзии начала XX века и камерновое творчество Веберна / А. Порфирьева. // Жанрово-стилистические тенденции классического и современной музыки. — Л. : ЛГИТМиК, 1980. — С. 36–71.
164. Поставна А. Становлення творчого методу Л. Ревуцького / А. Поставна. — К.: Муз. Україна, 1978. — 101 с.
165. Правдюк О. Ладові особливості української народної музики : дослідження / О. Правдюк. — К., 1961. — 137 с.

166. Прибегина Г. А. Петр Ильич Чайковский / Г. А. Прибегина. — М.: Музыка, 1985. — 200 с.
167. Проблемная аура австро-германского романтизма: Сб. науч. тр. // Руков., общ. ред. Л. С. Неболюбовой, Ред. А. Г. Стахевич. — К.: Гос. консерватория им. П. И. Чайковского, 1993. — 112 с.
168. Протопопов В. В. Новая трактовка классической музыкальной формы в произведениях Шопена / В. В. Протопопов. // Венок Шопену. — М.: Музыка, 1989. — С. 178–184.
169. Протопопов В. Процессуальное значение полифонии в музыкальной форме Бетховена / В. Протопопов. // Бетховен. сб. ст. ред.-сост. Н. Л. Фишман. — М., 1972. — Вып. 2. — С. 292–296.
170. Протопопов В. Сонатная форма в поздних произведениях Бетховена / В. Протопопов. // Бетховен : сб. ст. / ред.-сост. Н. Л. Фишман. — М., 1971. — Вып. 1. — С. 161–250.
171. Пясковский И. К проблеме историко-стилевой эволюции музыкального мышления / И. Пясковский. // Музыкальное мышление : сущность, категории, аспекты исследования : сб. ст. / сост. Л. И. Дыс. — К., 1989. — С. 141–152.
172. Пясковский И. Б. До проблеми семіотичного аналізу музичного тексту / І. Б. Пясковський. // Київське музикознавство : зб. ст. / Київ. держ. вище муз. уч.-ще ім. Р. М. Глієра ; упоряд. В. Г. Москаленко. — К., 2001. — Вип. 7. : Текст музичного твору : практика і теорія. — С. 37–41.
173. Раабен Л. Н. Камерная инструментальная музыка первой половины XX века: Страны Европы и Америки: Исслед. / Л. Н. Раабен. — Л.: Сов. композитор, 1986. — 200 с.
174. Раппопорт С. О вариантной множественности исполнительства / С. Раппопорт. // Музыкальное исполнительство: Сб. ст. — Вып. 7. — М.: Музыка, 1972. — С. 3–46.
175. Рикёр П. Конфликт интерпретаций. Очерки о герменевтике / П. Рикёр; пер. с фр. и вступит. ст. И. Вдовиной. — М.: КАНОН-пресс-Ц : Кучково поле, 2002. — 624 с.
176. Роллан Р. Опера в Европе до Люлли и Скарлатти: Истоки современного музыкального театра / Р. Роллан. // Музыкально-историческое наследие: В 8-ми вып. — Вып. 1 / Пер. с франц. Е. Гречаной; Пер. с итал. З. Потаповой; Ред. и коммент. В. Брянцевой. — М.: Музыка, 1986. — 311 с. : нот.
177. Рощенко О. Г. Нова міфологія романтизму і музика (проблеми енциклопедичного аналізу музики) : монографія / О. Г. Рощенко. — Х.: ХНУРЕ, 2004. — 288 с.
178. Рябуха Н. О. виконавська інтерпретація як метод пізнання музичного твору / Н. О. Рябуха // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв : зб. наук. пр. — Х.: ХДАДМ, 2009. — № 16. — С. 135–142.
179. Рябуха Н. О. Музичний хроногип як жанрова модель світу (на прикладі української фортепіанної мініатюри XX ст. / Н. О. Рябуха. // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. Когнітивне музикознав-

- ство : зб. наук. пр.; ХДУМ ім. І. П. Котляревського. Х.: вид-во ТОВ «С.А.М.», 2010. Вип. 29. — С. 344–352.
180. Самойленко А. И. Музыковедение и методология гуманитарного знания. Проблема диалога : Монография. / А. Самойленко. — Одесса: Астропринт, 2002. — 244 с.
181. Самойленко А. Три музыковедческих взгляда на «Психологию искусства» Л. С. Выготского / А. Самойленко. // Наук. вісн. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського : зб. ст. — К., 2008. — Вип. 72. — С. 8–19.
182. Самохвалов В. Я. Черты симфонизма Б. Лятошинского / В. Я. Самохвалов. — К.: Україна, 1977. — 156 с.
183. Сапонов М. А. Искусство импровизации: Импровизационные виды творчества в западноевропейской музыке средних веков и Возрождения. / М. А. Сапонов. — М.: Музыка, 1982. — 77 с.
184. Сидельников Л. Симфоническое исполнительство : Эстетика и теория. Историч. очерк / Л. Сидельников. — М.: Сов. композитор, 1991. — 286 с.
185. Скребков С. Художественные принципы музыкальных стилей / С. Скребков. — М.: Музыка, 1973. — 448 с.
186. Скребкова-Филатова М. С. Фактура в музыке: Художественные возможности. Структура. Функции / М. С. Скребкова-Филатова; [рец. Ф. Г. Арзаманов]. — М.: Музыка, 1985. — 285 с.
187. Смирнов М. А. Эмоциональный мир музыки : исследование / М. А. Смирнов. — М.: Музыка, 1990. — 320 с.
188. Соколов А. Антон Веберн. Вариации ор. 30 / А. Соколов. // Музыкальная композиция XX века: диалектика творчества. — М.: Музыка, 1992. — С. 130–143.
189. Сохор А. Вопросы социологии и эстетики музыки: Статьи и исследования / А. Сохор. / Ред.-сост. М. Арановский / ЛГИТМИК. — Л.: Сов. композитор, Ленинград. отд., 1981. — Вып. II. — 296 с.
190. Сохор А. Социология и музыкальная культура / А. Сохор. — М.: Музыка, 1975. — 98 с.
191. Сохор А. Эстетическая природа жанра в музыке / А. Сохор. — М.: Музыка, 1968. — 104 с.
192. Стахевич А. Г. Вокальное искусство Западной Европы: творчество, исполнительство, педагогика: Исследование / А. Г. Стахевич. — К.: НМАУ им. П. И. Чайковского, 1997. — 272 с.
193. Сютя Б. О. Проблеми організації художньої цілісності в українській музиці другої половини XX століття / Б. О. Сютя. — Київ, 2004. — 120 с.
194. Тараканов М. Симфония: заветы, состояние, перспективы / М. Тараканов. // Сов. музыка, 1987, №1. — С. 13–19.
195. Тараканов М. Е. О выражении конфликтов в инструментальной музыке / М. Е. Тараканов // Вопросы музыкознания. — М., 1956. — С. 207–228.
196. Тарасова О. О. Артикуляция: генезис понятия / О. О. Тарасова. // Культура Украины : зб. наук. пр. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад.

- культури. — Х., 2005. — Вип. 16 : Мистецтвознавство. Філософія. — С. 270–278.
197. Туманина Н. Чайковский. Великий мастер. 1878–1893 / Н. Туманина. — М.: Наука, 1968. — 487 с.
198. Тышко С. Проблемы национального стиля в русской опере. Глинка. Мусоргский. Римский-Корсаков / С. Тышко. — К.: Муз. Україна, 1993. — 355 с.
199. Филенко Г. Французская музыка первой половины XX века. Очерки / Г. Филенко. — Л.: Музыка, 1983. — 231 с.
200. Хентова С. Д. Шостакович. Жизнь и творчество: Монография / С. Хентова. — Л.: Сов. композитор, 1986. — 624 с.
201. Холопов Ю.Н. Очерки современной гармонии: Исследование. / Ю. Н. Холопов. — М.: Музыка, 1974. — 287 с.
202. Холопова В. Вопросы ритма в творчестве композиторов XX века / В. Холопова. — М.: Музыка, 1971. — 304 с.
203. Холопова В. Икон. Индекс. Символ / В. Холопова // Музык. акад. — 1997. — № 4. — С. 159–162.
204. Холопова В. Музыка как вид искусства : Ч. 2. Содержание музыкального произведения / В. Н. Холопова. — М.: Печатник Мосгорпечати, 1991. — 122 с.
205. Хохлов Ю. Строфическая песня и ее развитие от Глюка к Шуберту / Ю. Хохлов. — М.: Куншт, 1997. — 403 с.
206. Христиансен Л. Из наблюдений над творчеством композиторов «Новой фольклорной волны» / Л. Христиансен. // Проблемы музыкальной науки. — М., 1972. — Вып.1. — С.198–218.
207. Цуккерман В. Бетховенский динамизм в его структурных и формообразующих проявлениях / В. А. Цуккерман. // Бетховен : сб. ст. / ред.-сост. Н. Л. Фишман. — М.: Музыка, 1972. — Вып. 2. — С. 275–291.
208. Цытович В. Фони́зм оркестровой вертикали Дебюсси / В. Цытович. // Дебюсси и музыка XX века: сб.ст. — Л.: Музыка, 1983. — С. 64–90.
209. Чередниченко Т. Веберн. Музыкальный запас / Т. Чередниченко. — М.: Новое литературное обозрение, 2002. — С. 81–90.
210. Чередниченко Т. В. Тенденции современной западной музыкальной эстетики / Т. В. Чередниченко. — М.: Музыка, 1989. — 386 с.
211. Черепанин М. В. Музична культура Галичини (друга половина XIX — перша половина XX ст.) / М. В. Черепанин. — К.: Вежа, 1997. — 328с.
212. Черкашина М. Опера XX століття. Нариси. / М. Р. Черкашина-Губаренко. — К., 1981. — 208с.
213. Черкашина-Губаренко М. Р. «Дело Мейербера» с дистанции времени / Мейербер и реформа оперы / М. Р. Черкашина-Губаренко. // Музыка і театр на перехресті епох. — Суми : Наука, 2002. — Т.1. — С. 89–96.
214. Чернова Т. Драматургия в инструментальной музыке / Т. Чернова. — М.: Музыка, 1984. — 143 с.
215. Шахназарова Н. Г. Музыка Востока и музыка Запада: Типы музыкального профессионализма / Н. Г. Шахназарова. — М.: Музыка, 1983. — 186 с.

216. Шахназарова Н. Г. Проблемы музыкальной эстетики в теоретических трудах Стравинского, Шенберга, Хиндемита / Н. Г. Шахназарова. — М.: Музыка, 1975. — 198 с.
217. Швейцер А. Иоганн Себастьян Бах / А. Швейцер. — М.: Музыка, 1965. — 728 с.
218. Шевчук О. Особливості відбиття фольклору в інструментальних творах М. Скорика / О. Шевчук. // Українське музикознавство. — 1979. — № 14. — С. 93–102.
219. Шейко В. М. Історія української культури / В. М. Шейко — Х.: ХДАК, 2001. — 400 с.
220. Шестаков В. П. От этоса к аффекту: История музыкальной эстетики от античности до XVIII века / В. П. Шестаков. — М.: Музыка, 1975. — 352 с.

Підручники і посібники

1. Алексеев А. История фортепианного искусства: Учебник: В 3 ч. — Ч. 1 и 2. — Изд. 2-е, доп. / А. Алексеев. — М.: Музыка, 1988. — 415 с., нот.
2. Бершадская Т. И. Лекции по гармонии. / Т. И. Бершадская. — Л.: Музыка, 1985. — 238 с.
3. Верещагіна О. Є. Історія української музики XX століття : навч. посібник для студ. муз. спец. вузів. / О. Є. Верещагіна, Л. П. Холодкова. — К.: Освіта України, 2008. — 164 с.
4. Грубер Р. И. Всеобщая история музыки / Р. И. Грубер. — Ч. 1. — М.: Музгиз, 1965. — 368 с.
5. Евдокимова Ю. История полифонии / Ю. Евдокимова. — М.: Музыка, 1989. — 299 с.
6. Евдокимова Ю. Учебник полифонии. Вып. 1 / Ю. Евдокимова. — М.: Музыка, 2000. — 158 с.
7. Задерацкий В. Музыкальная форма. В 2 вып. Вып. 1 : учеб. для спец. фак. высш. муз. учеб. заведений / В. Задерацкий ; Моск. гос. консерватория им. П. И. Чайковского, каф. композиции. — М.: Музыка, 1995. — 541 с.
8. Історія української музики. — В 6 тт.: наук. видання / АН УРСР. Ін-т мист-ва, фолькл та етногр. ім. М. Т. Рильського; Ред. кол. М. М. Гордійчук (голова), О. Г. Костюк, Т. П. Булат та ін. — К.: Наук. думка, 1989–2004. — ТТ. 1–5.: Т.1 (від найдавніших часів до середини XIX ст.). — 447 с.; Т.2 (друга половина XIX ст.). — 460 с.; Т.3 (кінець XIX — початок XX ст.). — 423 с.; Т.4 (1917–1941) — 615 с.; Т.5 (1941–1960) — 521 с.
9. Історія української радянської музики: Музична культура Рад. України / Л. Б. Архимович, Н.Ф. Грицюк та ін. — К.: Муз. Україна, 1990. — 296 с.
10. Конен В.Д. История зарубежной музыки. Вып. III. Германия, Австрия, Италия, Франция, Польша (с 1789 года до середины XIX века). — М.: Музыка, 1976.
11. Корній Л. П. Історія української музики. В 3 ч. Ч. 3. XIX ст. : підручник / Л. П. Корній. — К.; Х.: Вид-во М. П. Коць, 2001. — 480 с.

12. Крუსь О. П. Історія української музики ХХ століття: навч. посібник. / О. П. Крусь. — Луцьк: Надстир'я, 1997. — 82 с.
13. Кудряшов А. Теория музыкального содержания. Художественные идеи европейской музыки XVII–XX вв.: учеб. пособие / А. Кудряшов. — СПб.: Лань, 2006. — 432 с.
14. Курт Э. Основы линейного контрапункта. Мелодическая полифония Баха / Э. Курт.; пер. с нем. З. Эвальд.; под ред. Б. В. Асафьева. — М.: Музгиз, 1931. — 304 с.
15. Ливанова Т.Н. История западноевропейской музыки до 1789 года / Т. Ливанова. — Т. I. — 696 с.; — Т. II. — 622 с. — М.: Музыка, 1982 — 1983.
16. Музыка Австрии и Германии XIX века: В 3-х кн. / Под общ. ред. Т. Э. Цытович. — Кн. I. — 512 с.; — Кн. 2. — 527 с. — М.: Музыка, 1975–1990.
17. Мюллер Т.Ф. Гармония. / Т.Ф. Мюллер. — М.: Музыка, 1982. — 288 с.
18. Ольховський А. В. Нарис з історії української музики: наук. видання / А. В. Ольховський; Підг. до друку, наукова ред., вст. стаття та коментарі Л. П. Корній. — К.: Муз. Україна, 2003. — С. 503–506.
19. Павлишин С. С. Музыка двадцатого століття: навч. посіб. / С. С. Павлишин. — Л.: Бак, 2005. — 232 с.
20. Павлюченко С. Практическое руководство по контрапункту строгого письма / С. Павлюченко. — Л.: Сов. композитор, 1963. — 266 с.
21. Протопопов В. История полифонии в ее важнейших проявлениях / В. Протопопов. — М.: Музыка, 1962. — 433 с.
22. Протопопов В. История полифонии. Западноевропейская классика / В. Протопопов. — М.: Музыка, 1965. — 345 с.
23. Протопопов В. История полифонии. Русская классическая и советская музыка / В. Протопопов. — М.: Музыка, 1962. — 243 с.
24. Ручьевская Е. Классическая музыкальная форма: учеб. по анализу / Е. Ручьевская. — СПб.: Композитор, 1998. — 268 с.
25. Рябуха Н. О. Українська фортепіанна мініатюра як об'єкт виконавської інтерпретації: навчальний посібник / Н. О. Рябуха; Харк. держ. акад. культури. — Х.: вид-во Бровін О. В., 2010. — 258 с.
26. Способин И. В. Лекции по курсу гармонии. / И. В. Способин. — М.: Музыка, 1969. — 242 с.
27. Уманець О. В. Музична культура України другої половини ХХ століття: Навч. посіб. / О. В. Уманець. — Х.: Регіон-інформ, 2003. — 192 с.
28. Холопова В. Музыка как вид искусства: учеб. пособие / В. Холопова. — СПб.: Лань, 2000. — 320 с.
29. Холопова В. Н. Формы музыкальных произведений: учеб. пособие / В. Н. Холопова. — СПб.: Лань, 2001. — 496 с.
30. Шреєр-Ткаченко О. Я. Історія української музики / О. Я. Шреєр-Ткаченко. — Ч. 1. — К.: Муз. Україна, 1980. — 198с.

Довідкова література

1. Ильин И. П. Постмодернизм: слов. терминов / И. П. Ильин; ИНИОН РАН (отд. Литературоведения). — М.: INTRADA, 2001. — 384 с.
2. Мала українська музична енциклопедія: наук. видання / Упор. О. Залеський. — Мюнхен, 1971 — 325 с.
3. Материалы и документы по истории музыки: Пер. с итал., франц., нем. и англ. / Сост. М. В. Иванов-Борецкий. — Т. 2. — XVIII век. — М.: 1934. — 602 с.
4. Музыкальная энциклопедия. — В 6-ти т. / Гл. ред. Ю. В. Келдыш. — Т. 1. — 1072 стб.: ил.; Т. 2. — 960 стб.: ил.; Т. 3. — 960 стб. ил.; Т. 4. — 960 стб.: ил.; Т. 5. — 960 стб.: ил.; Т. 6. — 960 стб.: ил. — М.: Сов. энциклопедия, 1973 — 1982.
5. Музыкальный энциклопедический словарь / Гл. ред. Г. В. Келдыш. — М.: Сов. энциклопедия, 1991. — 672 с.
6. Муха А. І. Композитори України та української діаспори: довідник / А. І. Муха. — К.: Муз. Україна, 2004. — 352 с.
7. Ничкало С. А. Мистецтвознавство: корот. тлумач. слов. / С. А. Ничкало. — К.: Либідь, 1999. — 208 с.
8. Українське сакральне мистецтво: словник / за ред. М. Станкевича. — Л., 2006. — 288 с.
9. Энциклопедический словарь юного музыканта / Сост. В. В. Медушевский, О. О. Очаковская. — М.: Педагогика, 1985. — 352 с.
10. Эстетика: словарь / Под общ. ред. А. А. Беляева, Л. И. Новиковой, В. И. Толстых. — М.: Политиздат, 1989. — 447 с.

Навчальне видання

ПРОГРАМА
вступного іспиту в аспірантуру
зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво»

Укладачі:

Шейко В. М., докт. іст. наук, проф.;
Польська І. І., докт. мистецтвозн., проф.,
Роценко О. Г., докт. мистецтвозн., проф.,

Під науковою редакцією проф., академіка НАМУ **В. М. Шейка**

Друкується в авторській редакції

Комп'ютерний набір І. І. Польська

Комп'ютерна верстка І. Г. Колесник

План 2018

Підписано до друку 12.06.2018 р. Формат 60x84/16
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк різнограф.
Ум. друк. арк. 2,9. Обл.-вид. арк. 3,1. Тираж 100. Зам. №

Адреса редакції і видавця:
ХДАК, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз,4